Λεξιλόγιο/Έκδοση 07/Δεκέμβριος 2021

Λεξιλόγιο του Ιστολογίου «Τα Σαμιώτ'κα»

(http://ta-samiotka.blogspot.gr/)

Κ. Βαλεοντής

Αλφαβητικός κατάλογος όλων των λέξεων, τύπων, όρων και φράσεων του Σαμιακού Ιδιώματος που χρησιμοποιούνται στο Ιστολόγιο

(Αναρτήσεις 1–24, σελίδες 170, πλήθος εγγραφών: 1964)

Περιέχονται λέξεις, τύποι, όροι και φράσεις των αναρτήσεων:

1. Το φθογγολόγιο του Σαμιακού Ιδιώματος
2. Το άρθρο στο Σαμιακό Ιδίωμα (ΣαμΙ)
3. Οι προσωπικές αντωνυμίες στο Σαμιακό Ιδίωμα
4. Κώδικας ανάγνωσης
5. Οι παροιμίες της γιαγιάς μου (1η έκδοση)
6. Αρχαία ελληνικά ονόματα στον Παγώνδα της Σάμου
7. Οι παροιμίες της γιαγιάς μου (2η έκδοση)
8. Οι παροιμίες της γιαγιάς μου (3η έκδοση)
9. Διαδοχές φωνηέντων στο Σαμιακό Ιδίωμα
10. Διαδοχέςσυμφώνων στο Σαμιακό Ιδίωμα – Πίνακας 1 Διμελή συμπλέγματα του φθόγγου [ν-]
11. Ζώα και εργασίες (Έκδοση 1)
12. Ζώα και εργασίες – Έκδοση 2
13. Παρατσούκλια του Παγώνδα
14. Διαδοχές συμφώνων στο Σαμιακό Ιδίωμα – Αναλυτικός πίνακας ύπαρξης και μετατροπών διμελών συμφωνικών συμπλεγμάτων του Σαμιακού Ιδιώματος
15. Παρατσούκλια του Παγώνδα (2η έκδοση)
16. Αρχαία ελληνικά ονόματα προσώπων στον Παγώνδα της Σάμου (2η έκδοση)
17. Οι παροιμίες της γιαγιάς μου (Έκδοση 4)
18. Παρατσούκλια του Παγώνδα (3η έκδοση)
19. Ζώα και εργασίες – Έκδοση 3
20. Διαδοχές συμφώνων στο Σαμιακό Ιδίωμα – Πίνακας 2 Διμελή συμπλέγματα του φθόγγου [γ-]
21. Διαδοχές συμφώνων στο Σαμιακό Ιδίωμα – Πίνακας 3 Διμελή συμπλέγματα του φθόγγου [j-]
22. Διαδοχές συμφώνων στο Σαμιακό Ιδίωμα – Πίνακας 4 Διμελή συμπλέγματα του φθόγγου [δ-]
23. Αρχαία ελληνικά ονόματα προσώπων στον Παγώνδα της Σάμου – Έκδοση 3 /2020-08-26
24. Οι παροιμίες της γιαγιάς μου (Έκδοση 5)

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
’b’δέξους, ’b’δέξα ’b’δέξου	επιδέξιος -α -ο	5	< ’π’δέξιος (με ηχηροποίηση του [p] πριν από το ηχηρό [δ])
’Gλέζους	Εγγλέζος, Άγγλος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
’Λ'ιός	Ηλίας	7	
’ννιάμηρα	εννιάμερα	8	
’νούς	ενός	7	
’νούς παρά	ενός παρά	7	1 παράς = 1/40 του τουρκικού γροσιού
’υζουνάκ'’	ευζωνάκι	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vz]
b’γάδ’	πηγάδι	8	
b’δίκλ'ι	πέδικλο	12	[< μσν. πέδικλον < λατ. pediculus]
b’δικλώνου	πεδικλώνω	12	[< **b’δίκλ'ι]**
βαβά!	μπαμπά!	2	κλητική ενικού
βαβάδης!	μπαμπάδες!	2	κλητική πληθυντικού
βαβάς	μπαμπάς	1	
βαίν'’ (βαίνου)	μπαίνει (μπαίνω)	7	
βαίνου	μπαίνω	7	
βαλώθ’κ'η (βαλώνουμη)	μπαλώθηκε (μπαλώνομαι)	22	
βάμ'ια	μπάμια	4	
βαούλου	μπαούλο	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [aú]
βάρβας	μπάρμπας	4	
βαρβούν'’	μπαρμπούνι	5	
βαρδακάς		5	αυτός που πουλάει μπαρδάκια (κουβάδες)
βαρούτσους		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
βέb’κας, πληθ. βηbίκ'’	έντομο που μοιάζει με μεγάλη σφήκα	13	< αρχ. βέμβιξ και παρατσούκλι στον Παγώνδα
bζίτ’ς		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
bη<u>b</u>és	μπεμπές	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
bη<u>v</u>άκ^ι’ς	μπαινάκης	7	
bη<u>r</u>dés	μπερντές	1	
bιρλανούν^ι’ς		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
bόρα	μπόρα	1	
bουbούνα	μπουμπούνα, βροντή	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
bουbούνας	μπουμπούνας	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
b<u>ου</u>d’κός	ποντικός	7	
bούκνα	είδος μαυρόσυκου	1	
bούμνα	χοντρή	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
bουρέκ^ι’	μπουρέκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
bουρηκάκ^ι’	μπουρεκάκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
bουρλότ<u>ου</u>	μπουρλότο	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
b<u>ου</u>ρούσα	μπορούσα	1	
b<u>ου</u>ρώ	μπορώ	4	
b<u>ου</u>τ’κός	ποντικός	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
bράτχ^ι<u>ια</u> (τα)		19	η σκευή του γεωργού [< πράτα = πρόβατα]
bρός	μπρός	24	
d’ bαbά	του μπαμπά	2	
d’ βιβλ^ιίου	του βιβλίου	2	
d’ γ^ι<u>ιαγ^ιιά</u>	τη γιαγιά	2	
d’ ζάρα	την ζάρα	4	
d’ ζαρ^ϳ<u>ιού</u>	του ζαριού	4	
d’ τιμή σ’	την τιμή σου	7	
d’, dην^ι, τ’, την^ι	τη	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής ενικού του θηλυκού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
d', τ'	τοι	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
d', τα, dα, τ'	τα	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
d', του, dου , τ'	του	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
d', του, dου, τ'	του	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
dα, d', τα, τ'	τα	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
dα, τα	τα	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
dάβανους	τάβανος	13	< λατ. tavanus έντομο που ενοχλεί τα ζώα, βοϊδόμυγα και παρατσούκλι στον Παγώνδα
dαγ'ιαdώ	υποφέρω	7	[< τουρκ. dayanmak]
dάμα	ντάμα	20	
dαμάρ'	νταμάρι	1	
dην', τ', την', d'	τη	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
dης, της	τις, τες	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
dvη, τvη, τv, dv, τήν', dήν'	την	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
dόπ^{χ}ιοι	ντόπιοι	4	
dου, τ', d', του	του	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
dου, τ', d', του	του	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
dου, του	το	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
dου, του, τ', d', το, do,	το	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
δουβέν'»	ντουβένι	11	σανίδα με πριόνια στην μια της πλευρά που σύρεται από το ζώο στο αλώνι και κόβει τα στάχυα. συνώνυμο: **ζβάνα**
δουγανάκ'»	γερακάκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
δουγάν'»	γεράκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
δουμάτα	ντομάτα	4	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
dουν, dουνη, τουν, τουνη	τον	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
δουρμούκ'		11	βωλοκόπος, σανίδα με καρφιά στην μια της πλευρά που σύρεται από το ζώο πάνω στο οργωμένο χωράφι και το ισιώνει σπάζοντας τους σβόλους· μεταφ. ηλίθιος [<τουρκ. durmak]
dους, τους	τος	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
δουσιμές	πλακόστρωτο	1	< τουρκ. döseme
δράπ' (δρέπουμη)	ντράπου (ντρέπομαι)	5	Προστακτική αορίστου του ρ. **δρέπουμη** (= ντρέπομαι)
δρέπουμη	ντρέπομαι	5	
δύθ'κα, δύνουμη	ντύθηκα, ντύνομαι	22	
γάρζ'μα	γκάρισμα	4	
γάστρι	εγκυμοσύνη	1	
gˈέμ'	γκέμι	4	
gˈιαούρ'ς	γκιαούρης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
gˈιούμνα	στάμνα με μεγάλο στόμιο	20	
gˈιουμνάκˈ	γκιουμνάκι	1	
Gˈιώσους	Γκιώσος	22	
γιόσα	γκιόσα	21	
γόμηνα	γκόμενα	1	
γρέμ'ση, γρημίζου	γκρέμισε, γκρεμίζω	22	
ΗΟΚΑ	ΕΟΚΑ	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
α bατείς	αν πατείς	7	
ά γαεί	αν καεί	7	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
αbόδ^{γ}ιου	εμπόδιο	5	
αbόλα	μπολιασμένη αγριελιά	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
αbουλ^{ι}ίτσα	μικρή **αbόλα**	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
αdί	αντί	7	**αdί** (= αντί < αρχ. ελλ. αντίον: κυλινδρικό ξύλινο εξάρτημα του αργαλειού πάνω στο οποίο τυλίγεται το πανί.)
Αdιγόν^{ι}'	Αντιγόνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
άdρας	άντρας	5	
αdρειουμένους	αντρειωμένος	7	**αdρειουμένους** = δυνατός, υγιής
Αdρόν^{ι}'κους	Ανδρόνικος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αdρουμάχ^{ι}'	Ανδρομάχη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αdρουν^{ι}ίκ^{ι}'	Ανδρονίκη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αdρούς	άντρα	8	**αdρούς** < αdρός < αντρός < ανδρός = άντρα (γενική πτώση)
αg^{ι}'λ^{ι}ιά	νεροκολοκύθα	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
αg^{ι}ειά	αγγειά, καθοίκια	7	
αg^{ι}ειό	καθοίκι	1	
αg^{ι}ειό	αγγείο	8	**αg^{ι}ειό** (< αγγείο) = δοχείο
αgόν^{ι}'	εγγόνι	5	
άηχους	άγχος	1	
άβ'σσους	άβυσσος	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vs]
αβάφτ'στους, αβάφτ'στ', αβάφτ'στου	αβάφτιστος -η -ο	7	
Αβραάμ	Αβραάμ	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [aá]
αβτζής	κυνηγός	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vdz]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Αγάθ'	Αγάθη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αγαθουνʲίκʲ'	Αγαθονίκη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αγαμέμνουν, Αγαμέμνουνας	Αγαμέμνων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
άγανου	άγανο	11	
αγάπαα	αγαπούσα (< αγάπαγα)	9	ρ. αγαπάου φωνηεντικό σύμπλεγμα [aa]
αγάπαης	αγαπούσες (< αγάπαγες)	9	ρ. αγαπάου φωνηεντικό σύμπλεγμα [ai]
αγαπάου	αγαπώ	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [áu]
Αγʲησίλαους	Αγησίλαος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αγʲιάζου	αγιάζω	5	
αγʲιάσου (ρ. αγʲιάζου)	αγιάσω (αγιάζω)	5	Υποτακτική αορίστου του ρ. **αγʲιάζου** (= αγιάζω)
άγʲιης	άγιες	4	
αγʲιόκλημα	αγιόκλημα	4	
αγʲίου	αγίου	4	
άγʲιου	άγιο	4	
Αγλαΐα	Αγλαΐα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αγλʲιά	σκελίδα (σκόρδου), φέτα (μανταρινιού ή πορτοκαλιού)	20	< αρχ. ἄγλις, γεν. ἄγλιθος
άγνουστου	άγνωστο	20	
αγόρ'	αγόρι	1	
αγόρ'!	αγόρι!	2	κλητική
αγόρʸια!	αγόρια!	2	κλητική
αγουράζ'ς (ρ. αγουράζου)	αγοράζεις (αγοράζω)	5	
αγουράζου	αγοράζω	5	
αγουράκʲ'	αγοράκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
άγριης	άγριες	4	
άγριους, άγρια, άγριου	άγριος	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
άδ'κ'ια	άδικη	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δc]
άδ'κου	άδικο	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δk]
άδ'τα	άδυτα	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δt]
άδ$^{\gamma}$εια	άδεια	24	
αδ$^{\gamma}$ειάζου	αδειάζω	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δj]
άδ$^{\gamma}$ειοι	άδειοι	4	
άδ$^{\gamma}$ειου	άδειου	4	
άδ$^{\gamma}$ειου	άδειο	4	
άδεια	άδεια	4	(π.χ. εργαζομένου)
άδειης	άδειες	4	
αδειούχους	αδειούχος	4	
αείν	αεί	9	ν'ύν κ'η αείν = νυν και αεί φωνηεντικό σύμπλεγμα [aí]
αέρ'δης!	αέρηδες!	2	κλητική
αέρα!	αέρα!	2	κλητική
αέρας	**αέ**ρας	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [aé]
αζηυγάρ'στους	ανόργωτος, χέρσος	11	αζευγάριστος, που δεν έχει ζευγαριστεί, που δεν έχει οργωθεί
Αηδόνα	αηδόνa	18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
αηδόν'$^{\prime}$	αηδόνι	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ai]
Αθανασία	Αθανασία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< αθανασία)
Αθή	Ανθή	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αθηΐα	αθεΐα	4	
Αθηνά, Αθην'ιά	Αθηνά	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αθην'ιά	Αθηνιά, Αθηνά	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
άθρουπη!	άνθρωπε!	2	κλητική
άθρουπου	άνθρωπο	7	Αιτιατική ενικού του ουσ. **άθρουπους** (= άνθρωπος)
άθρουπους	άνθρωπος	7	
άθρουπους, αθρώπ'	άνθρωπος, άνθρωποι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
αθρώπ'	άνθρωποι, ανθρώπους	7	Ονομαστική και αιτιατική πληθυντικού του ουσ. **άθρουπους** (= άνθρωπος)
αθρώπ'!	άνθρωποι!	2	κλητική
άι!	νά!	4	άι! [ái] (< για ιδέ!) – νά!
άι!	να!, δες!	9	επιφώνημα φωνηεντικό σύμπλεγμα [ái]
Αίθρα	Αίθρα	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αίμα	αίμα	4	
αϊπ'πάν'	από πάνω	4	
Αϊ-Παδηληήμουνας	Άγιος Παντελεήμονας	8	
ακάμουτα τση κ'λ'ιάς	τα αχώνευτα της πέψης, περιττώματα, σκατά	24	< ακάμωτα της κοιλιάς
άκουη	άκουγε (< άκουε)	9	ρ. ακούου φωνηεντικό σύμπλεγμα [ui]
ακούου	ακούω	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [úu]
ακριανός	ακριανός, ακραίος	4	
αlbάν'ς	αλμπάνης, πεταλωτής	12	[< τουρκ. nalbant]
αλάνα	αλάνα	4	
αλατίζητη	αλατίζεται	8	ρ. **αλατίζου**
αλατίζου	αλατίζω	8	
Αλέξadρους	Αλέξανδρος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αλέτρι	αλέτρι	11	[< αρχ. άροτρον]
Αληξάdρα	Αλεξάνδρα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αληπού	αλεπού	5	
αl'ήθ^{χ}εια	αλήθεια	4	
αl'ήθ^{χ}ειης	αλήθειες	4	
αl'ιά	αλίμονο	7	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Άλκηστις	Άλκηστις	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αλκ'ιβιάδ'ς	Αλκιβιάδης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αλκμήν''	Αλκμήνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αλλάζου	αλλάζω	17	
άλλαξη	άλλαξε	17	β΄ πρόσωπο της οριστικής Αορίστου του ρ. αλλάζου
αλλ'ιώς	αλλιώς	17	αλλιώς
άλλου	άλλο	7	
άλλουν, άλλουνη	άλλον	8	< άλλον, άλλονε
άλλουνη (αιτ. του άλλους)	άλλον	5	
άλλους	άλλος	5	
άλλους, άλλ'', άλλου	άλλος -η -ο	5	
αλόγατα	άλογα	19	
αλουγάκ''	αλογάκι	12	
αλουγ'ίσους	αλογίσιος	11	
άλουγόμτσα	αλογόμυγα	19	
άλουγου	άλογο	11	
αλουγουμούλαρου	αλογομούλαρο	12	μουλάρι με μητέρα φοράδα (άλογο) και πατέρα γάιδαρο
αλουν''σά		19	αλωνισιά (ποσότητα αλωνισμένου σταριού όση χωράει σε ένα αλώνι
αλουν'ιά		19	αλωνιά (ποσότητα σταριού όση χωράει σε ένα αλώνι
αλουν'ιάτκα		19	[< αλωνιάτικα] αμοιβή του αλωνιστή
αλουν'ίζου	αλωνίζω	11	
αλών''	αλώνι	11	
αλών''ζμα	αλώνισμα	11	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
αμ'νούχ''στ<u>ου</u>ς	αμουνούχιστος	11	μη ευνουχισμένος, βαρβάτος συνώνυμο: **βαρβάτ<u>ου</u>ς**
άμα	όταν	5	
Αμαλ'ία	Αμαλία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< Αμάλιος (μήνας);)
Αμίλ'κας	Αμίλκας	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (λατινικό Hamilcar)
Αμφίκλ'εια	Αμφίκλεια	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αμφιτρήτ'	Αμφιτρήτη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αμφιτρ<u>ού</u>ν, Αμφιτρ<u>ού</u>νας	Αμφιτρύων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αναζητάου	αναζητώ		
αναζητά<u>ου</u>, αναζητώ	αναζητώ	5	
Ανακρέ<u>ου</u>ν, Ανακρέ<u>ου</u>νδας	Ανακρέων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ανάλατ<u>ου</u>ς	ανάλατος	8	
ανάμ'σ'ς, μ'<u>ιά</u>μ'σ', ανάμ'σ'	ενάμισης, μιάμιση, ενάμισι	5	
Αναξαγόρας	Αναξαγόρας	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ανάρ'<u>ιου</u>	ανάριου	4	
ανάσα	ανάσα	1	
ανέβ'κ'<u>η</u>	ανέβηκε	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νc]
αν<u>η</u>ζήτα(<u>η</u>)	αναζητούσε	5	< ανεζήτα < ανεζήτει (ρ. **αναζητάου**)
αν<u>η</u>μί<u>τσ</u>α	ανεμίτσα, μικρή ανέμη	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
αν<u>η</u>μ<u>ου</u>στρόβ'λ<u>ου</u>ς	ανεμοστρόβιλος	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vl]
άν<u>η</u>υρ<u>ου</u>ς	άνευρος	4	
αν<u>η</u>φαδαλ'<u>ιά</u>ζ<u>ου</u>μ<u>η</u>	τρομάζω, ξαφνιάζομαι	11	**τ<u>ου</u> ζό αν<u>η</u>φαδαλ'<u>ιά</u>στ'κ'<u>η</u>** = το ζώο ξαφνιάστηκε, τρόμαξε

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
αν'ξ^{χ}ιάτ'κου	ανοιξιάτικο	4	
αν'ήφουρου	ανήφορο	7	Αιτιατική του ουσ. **αν'ήφουρους** (= ανήφορος)
αν'ήφουρους	ανήφορος	7	
αν'ίδηης	ανίδεες	9	επίθ. **αν'ίδηους** φωνηεντικό σύμπλεγμα [ii]
αν'ίδηους, αν'ίδηα, αν'ίδηου	ανίδεος, ανίδεα, ανίδεο	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [iu] [ia]
Αννίβας	Αννίβας	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (λατινικό Hannibal)
αόμματους, αόμματ', αόμματου	αόμματος, αόμματη, αόμματο	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [aó]
απ'	απ' (από)	7	
απ' τζ γ'ιαγ'ιάδης	των γιαγιάδων	2	
απ' τς αέρ'δης	των αέρηδων	2	
απ' τς αθρώπ'	των ανθρώπων	2	
απ' τς αυλές	των αυλών	2	
απ' τς μανάδης	των μανάδων	2	
απ' τς νέοι	των νέων	2	
απ' τς παπάδης	των παπάδων	2	
απ' τσι γ'ναίκ'ης	των γυναικών	2	
απ'πάν'	αποπάνω, από πάνω	4	
απαδάω, απανδώ	απαντώ	5	
απάθρουπους	απάνθρωπος	7	**απάθρουπους** (< απάνθρωπος) = ανυπόληπτος/τιποτένιος άνθρωπος
απαθρώπουν	απανθρώπων	7	
απητάλουτους	απετάλωτος	12	χωρίς πέταλα
από, απ'	από	2	
Απόλλουν	Απόλλων	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
απόμ'νη (ρ. απουμένου)	απόμεινε (απομένω)	5	Αόριστος του ρ. **απουμένου** (= απομένω)
απού	από	7	
απουζ'μώνου	αποζυμώνω	8	τελειώνω το ζύμωμα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
απ<u>ου</u>ζ'μώτρα	αποζυμώτρα	8	
απ<u>ου</u>θη<u>ρ</u>ίζ<u>ου</u>	αποθερίζω	8	
απ<u>ου</u>θη<u>ρ</u>ίσαμ<u>η</u>	αποθερίσαμε	8	
απ<u>ου</u>θη<u>ρ</u>ίσουμ<u>η</u>	αποθερίσουμε	8	
απ<u>ου</u>μέν<u>ου</u>	απομένω	5	
Απριλ'<u>ιού</u>	Απριλίου	8	
αράπ'ς	αράπης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
αραπάκ''	αραπάκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
αργαλ'<u>ειοί</u>	αργαλειοί	4	
αργάτ'ς	εργάτης	4	
αργ<u>ου</u>λ<u>ό</u>ημα	αργολόγημα	9	αφαίρεση των αργών βλαστών από τα κλήματα του αμπελιού φωνηεντικό σύμπλεγμα [όi]
αργ<u>ου</u>λ<u>ου</u>ούν<u>η</u>	αργολογούν	9	ρ. **αργ<u>ου</u>λ<u>ου</u>ώ** φωνηεντικό σύμπλεγμα [uύ]
αργ<u>ου</u>λ<u>ου</u>ώ	αργολογώ	9	αφαιρώ τους αργούς βλαστούς από τα κλήματα του αμπελιού φωνηεντικό σύμπλεγμα [uό]
Αρέθα	Αρέθα (< Αρέθας)	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Άρης	Άρης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αρ<u>η</u>τή	Αρετή	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
**Αριάδν'' **	Αριάδνη	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δη]
Αριάδν'η	Αριάδνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αρίσταρχ<u>ου</u>ς	Αρίσταρχος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αριστέα	Αριστέα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αριστείδ'ς	Αριστείδης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Αριστόδημ<u>ου</u>ς	Αριστόδημος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αριστ<u>ου</u>κλής	Αριστοκλής	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αριστ<u>ου</u>μέν'ς	Αριστομένης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Άριστ<u>ου</u>ς	Άριστος	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αριστ<u>ου</u>τέλ'ς	Αριστοτέλης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αριστ<u>ου</u>φάν'ς	Αριστοφάνης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αρκουδ<u>ου</u>πατ'μέν<u>ου</u>ς	αρκουδοπατημένος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
αρμέν'<u>κου</u>ς, αρμέν'κ'<u>ια</u>, αρμέν'<u>κου</u>	αρμένικος -η -ο	5	
Αρμ<u>ου</u>ν'ία	Αρμονία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αρμυρός	αλμυρός	8	
αρνάκ'	αρνάκι	5	
αρ<u>ου</u>τήσαν<u>η</u>	ρώτησαν, ρωτήσανε	5	Αόριστος του ρ. **αρ<u>ου</u>τά<u>ου</u>** (= ρωτάω, ερωτώ)
αρρεβών<u>η</u>ς	αρραβώνες	7	
Αρσινόη	Αρσινόη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αρτζμπούρτσ'		24	[**αρτζμπούρτσ'** < **αρτσβούρτσ'**< μσν. αρτσιβούριον (η κατάλυση της νηστείας της Τετάρτης και της Παρασκευής στην εβδομάδα των Απόκρεω)
αρτζμπούρτσ' κ'<u>η</u> λουλάς	αρτζιμπούρτζι και λουλάς	24	
Άρτ<u>η</u>μις	Άρτεμις	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αρτ<u>η</u>μισία	Αρτεμισία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αρτ<u>ου</u>ποιοί	αρτοποιοί	4	
αρτ<u>ου</u>ποιός	αρτοποιός	4	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
αρτ<u>ου</u>ποιού	αρτοποιού	4	
αρχ'<u>νάου</u>	αρχίζω	1	
αρχ'ή	αρχή	8	
Αρχ<u>ου</u>νdία	Αρχοντία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< αρχοντίς)
ασβ<u>η</u>στάς	ασβεστάς, ασβεστοποιός	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Ασπασία	Ασπασία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ασπρόκ<u>ου</u>λ<u>ου</u>ς	ασπρόκωλος, είδος κορυδαλλού με άσπρη κοιλιά	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
αστείοι	αστείοι	4	
αστείοι	αστείοι	9	επίθ. **αστεί<u>ου</u>ς** φωνηεντικό σύμπλεγμα [ίi]
Αταλάνdη	Αταλάντη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Αταλάνd<u>ου</u>ς		18	< Αταλάντη παρατσούκλι στον Παγώνδα
ατρύγ'του	ατρύγητο	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jt]
α<u>τσ</u>ίb'τ<u>ου</u> κ'κ'ί	ατσίμπητο κουκί	7	κουκί που δεν κοπεό στην άκρη του για να βράσει εύκολα
αυγ'άδ<u>η</u>ς	χαράματα	4	< αυγιάδες
Αυγ'ή	Αυγή	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αυγό	αυγό	4	
Αύγουστ<u>ου</u>	Αύγουστο	8	
Αύγουστ<u>ου</u>ς	Αύγουστος	8	
αυδά	εδωνά	1	
αυδά	εδωνά	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νδ]
αυλακ'<u>ιά</u>	αυλακιά	11	
αυλές!	αυλές!	2	κλητική
αυλ'ή	αυλή	1	
αυλ'ή!	αυλή!	2	κλητική
αυτ'ν'ής, αφ'ν'ής	αυτής	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
αυτ'νού, αφ'νού	αυτού	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτ'νού, αφ'νού	αυτού	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτ'νούνης	αυτών, αυτωνών	4	
αυτ'νούνης, αφ'νούνης	αυτών	3	Δυνατοί τύποι της γενικής πληθυντικού και στα τρία γένη του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτ'νούς, αφ'νούς	αυτούς	3	Δυνατοί τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτά	αυτά	3	Δυνατός τύπος της ονομαστικής πληθυντικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτά	αυτά	3	Δυνατός τύπος της αιτιατικής πληθυντικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτές	τοι	3	Δυνατός τύπος της ονομαστικής πληθυντικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτές	αυτές	3	Δυνατός τύπος της αιτιατικής πληθυντικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτήν[ι]	αυτή, αυτήν	1	
αυτήν[ι]	αυτή	3	Δυνατός τύπος της ονομαστικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτήν[ι]	αυτήν	3	Δυνατός τύπος της αιτιατικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
αυτί	αυτί	7	
αυτό	αυτό	1	
αυτό	αυτό	3	Δυνατός τύπος της ονομαστικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτό	αυτό	3	Δυνατός τύπος της αιτιατικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτοίν'	αυτοί	3	Δυνατός τύπος της ονομαστικής πληθυντικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτόν<u>η</u>	αυτόν	3	Δυνατός τύπος της αιτιατικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτός	αυτός	3	Δυνατός τύπος της ονομαστικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αυτός	αυτός	5	
αυτ'<u>ιάζουμη</u>	αυτιάζομαι	11	στήνω αυτί, ορθώνονται τα αυτιά μου (για ζώο)
αφ'ν'ής, αυτ'ν'ής	αυτής	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αφ'νού, αυτ'νού	αυτού	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αφ'νού, αυτ'νού	αυτού	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
αφ'νούν<u>η</u>ς, αυτ'νούν<u>η</u>ς	αυτών	3	Δυνατοί τύποι της γενικής πληθυντικού και στα τρία γένη του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
αφ'νούς, αυτ'νούς	αυτούς	3	Δυνατοί τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
άφα<u>ου</u>ς	άφαγος	9	επίθ. = που δεν έχει φάει φωνηεντικό σύμπλεγμα [au]
Αφρ<u>ου</u>δίτ'	Αφροδίτη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
αχ^ι'νός	αχινός	4	
Αχιλλεύς, Αχιλλέας	Αχιλλεύς	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
άχ^ιυρ<u>ου</u>	άχυρο	11	
Αχτέν^ι'στ'		18	< αχτένιστη παρατσούκλι στον Παγώνδα
αχτέν^ι'στ<u>ου</u>ς	αχτένιστος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
β'gάρ'	φεγγάρι	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vg]
β'βός	βουβός	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vv]
β'δάκ^ι'	φιδάκι	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νδ]
β'ζί	βυζί	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vz]
β'λ^ι<u>ιάζου</u>	βουλιάζω	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʎ]
β'νό	βουνό	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vn]
β'<u>τσί</u><u>ζου</u>	βιτσίζω = χτυπώ με βίτσα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʦ]
β'τώνου	βυτώνω = γεμίζω βυτίο	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vt]
βαβούρα	βαβούρα	4	
Βάδν^ιη	Ευάδνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
βάζ<u>ου</u>	βάζω	20	
Βαθρακούλα		18	**βαθρακούλα** = βάτραχος παρατσούκλι στον Παγώνδα
βαθύς, βαθειά, βαθύ	βαθύς, βαθειά, βαθύ	22	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Βανθία	Ευανθία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
βαρβάτ<u>ους</u>	βαρβάτος	11	μη ευνουχισμένος συνώνυμο: **αμ'νούχ'ι'στ<u>ους</u>**
βαρ'<u>ιές</u>	βαριές	4	
Βαρη<u>λου</u>φόντ'ς	Βελερεφόντης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα παραφθορά του ονόματος Βελεροφόντης
βαρκάρ'ς	βαρκάρης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
βασίλει<u>ου</u>	βασίλειο	8	
Βασίλ'ι'	Βασίλη	8	
Βασίλ'ι'ς	Βασίλης	8	
βάτ<u>ους</u>	βάτος	1	
βγάζ<u>ου</u>	βγάζω	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νγ]
β'<u>ιάζουμη</u>	βιάζομαι	4	
βγ'αίν'ι' (βγ'αίν<u>ου</u>)	βγαίνει (βγαίνω)	7	ρ. **βγ'αίν<u>ου</u>**
βγ'αίν<u>ου</u>	βγαίνω	7	
βγ'αίν<u>ου</u>	βγαίνω	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vj]
βγ'ήκ<u>η</u>	βγήκε	8	ρ. **βγ'αίν<u>ου</u>**
βγ'η<u>ν</u>άκ'ι'ς	βγαινάκης	7	
Βγ'ην'ι<u>ά, Βγ'ην'ιώ</u>	Ευγενία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< ευγενία)
β'<u>ιο</u>λέτα	βιολέτα	4	
βδέλλα	**βδ**έλλα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νδ]
βδόμαδ<u>ους</u> (ου)	εδβομάδα (η)	8	< βδόμαδος < βδομάδα < εβδομάδα
Βδ<u>ου</u>κ'ι<u>ά</u>	Ευδοκία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Βδ<u>ού</u>κ<u>ου</u>	Ευδοκία	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Βδ<u>ου</u>ξία	Ευδοξία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
βη<u></u>λέντ<u>ζ</u>α	βελέντζα	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
βη̲λόν'	βελόνι	24	
Βη̲νη̲τ^{χ}ιά	Βενετία	18	Βενετία και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Βη̲ν'ιαμίν	Βενιαμίν	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Βη̲ρη̲ν'ίκ'	Βερενίκη	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Βη̲ρον'ίκ'	Βερονίκη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< Βερενίκη)
βιβλ'ία!	βιβλία!	2	κλητική
βιβλ'ίου!	βιβλίο!	2	κλητική
βίζιτα	βίζιτα, επίσκεψη	5	< ιταλ. visita
βίζιτα	επίσκεψη	7	
βίοι	βίοι	4	
βιτσ^{χ}ιές	βιτσιές	1	
Βιτώρια	Βικτωρία (< λατ. Victoria)	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
βλάχους	βλάχος	7	
βλέπ'ς (βλέπου)	βλέπεις (βλέπω)	22	
βλέπου	βλέπω	8	
βλέπου	βλέπω	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vl]
βλ'ίτου	βλίτο	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʎ]
βλουάνη	ευλογούν	9	< βλογάνε (ρ. **βλουώ)** φωνηεντικό σύμπλεγμα [uá]
βλουώ	ευλογώ	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [uó]
βόιδ'	βόδι	22	
βόλτα	βόλτα, τριγύρισμα	5	
βόλτης.(βόλτα)	βόλτες (βόλτα)	5	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
βούργ'ια	βούργια	13	δερμάτινο σακκίδιο, απαραίτητος εξοπλισμός των χωρικών και κυρίως των κυνηγών Ο δεύτερος τοποθετεί μέσα στη **βούργ'ια** και τα μικρά θηράματα (κυρίως πουλιά) που έχει θηρεύσει. και παρατσούκλι στον Παγώνδα
βρ'	βρει	8	ρ. **βρίσκου**
βράδ'	βράδυ	22	
βράκα	βράκα	14	
βρακ'ί, βρακ'ιά	βρακί, βρακιά	5	
βρε	βρε	8	
βρέξ'ς	βρέξεις	5	
βρέχ''	βρέχει	5	
βρέχου	βρέχω	5	
βρηθήκανη	βρέθηκαν	21	
Βρήκ'η d' bόρτα Παναϊά.	Βρήκε την πόρτα Παναγιά	5	
Βριδίκ''	Ευριδίκη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
βρίσκ'νη	βρίσκουν	8	< βρίσκουνε ρ. **βρίσκου**
βρίσκ'' (ρ. βρίσκου)	βρίσκει (βρίσκω)	5	ρ. **βρίσκου**
βρίσκου	βρίσκω	5	
Βριστέας	Ευρισθεύς	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Βριστέν''ς	Ευρυσθένης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
βρούβης	βρούβες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vr]
βρουμάρ'	βρώμη	19	[< βρωμάρι] Χρησιμοποιείται και για ζωοτροφή

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
γ'δί	γουδί	20	
γ'ρούνα	γουρούνα	20	
γ'ρουνάς	γουρουνάς	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
γ'ρούν'	γουρούνι	24	
Γ^{i}ιάνν'ς	Γιάννης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
γαϊδάρα	γαϊδάρα	12	
γάιδαρου	γάιδαρο	7	Αιτιατική του ουσ. **γάιδαρους** (= γάιδαρος)
γάιδαρους	γάιδαρος	8	
γάιδαρους	γάιδαρος	12	
γαϊδούρ'	γαϊδούρι	4	
γαϊδούρα	γαϊδούρα	12	
γαϊδουράκ'	γαϊδουράκι	11	
γαϊδουρ^{γ}ιάρ'ς		19	[< γαϊδουριάρης] αυτός που καβαλικεύει και οδηγεί γάιδαρο, αρχ. ονηλάτης. Λέγεται και **γαϊδουρουλάτ'ς**
γαϊδουρίσους	γαϊδουρίσιος, γαϊδουρινός	11	
γαϊδουρουλάτ'ς		19	[<γαϊδουρολάτης] αυτός που καβαλικεύει και οδηγεί γάιδαρο, αρχ. ονηλάτης. Λέγεται και **γαϊδουρ^{γ}ιάρ'ς**
γαϊδουρουμούλαρου	γαϊδουρομούλαρο	11	μουλάρι με μητέρα γαϊδάρα και πατέρα άλογο
Γαλάτεια	Γαλάτεια	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
γαλ'ίκ'	γαλίκι	8	**γαλ'ίκ'** = γαλίκι = κοφίνι (από καλάμια)

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
γαλ'ίκ'	γαλίκι	24	μεγάλο καλάθι (από καλάμια) με δύο χερούλια στα πλάγια, μεγαλύτερο από συνηθισμένο καλάθι και μικρότερο από κοφίνι
γάμα<u>η</u>	γαμούσε	5	< γάμαε < γάμαγε
γαμά<u>ου</u>, γαμώ	γαμώ	5	
γάμ<u>ου</u>ς	γάμος	7	
γαν'κ<u>ου</u>λό<u>ου</u>ς	(< χαλικολόγος)	24	γαν'κ<u>ου</u>λό<u>ου</u>ς = μεγάλο κοφίνι από βέργες λυγαριάς με δύο χερούλια που χρησιμοποιείται συχνά για τη μεταφορά τροφής για τα ζώα]
γαργαdούας	γαργαντούας	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [úa]
Γάτζ<u>ου</u>ς		18	[< γάντζος] παρατσούκλι στον Παγώνδα
γάτ<u>ου</u>ς	γάτος	1	
γδάρτ'ς	γδάρτης	8	
γδυμνός	γυμνός	20	
γ''γανdώθ'κ'<u>η</u>	γιγαντώθηκε	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jγ]
γ''ναίκα	γυναίκα	20	
γ''ναίκα!	γυναίκα!	2	κλητική
γ''ναίκ'<u>η</u>ς!	γυναίκες!	2	κλητική
γ''ρ<u>ου</u>φέρν<u>ου</u>	γυροφέρνω	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jr]
γ'έμ<u>η</u>λ<u>ου</u>ς	γέμελος, δίδυμος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
γ'έν<u>η</u>τ<u>η</u>.(γ'έν<u>ου</u>μ<u>η</u>)	γίνεται	5	ρ. **γ'έν<u>ου</u>μ<u>η</u>** (= γίνομαι)
γ'έννα	γέννα	1	
γ'έν<u>ου</u>μ<u>η</u>	γίνομαι	5	
γ'έρ<u>ου</u>	γέρο	7	Κλητική του ουσ. **γ'έρ<u>ου</u>ς** (= γέρος)
γ'η	γη	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
γ'ημάτα	γεμάτα	24	
γ'ημίζ' (γ'ημίζου)	γεμίζει (γεμίζω)	7	
γ'ημίζου	γεμίζω	7	
Γ'ηρμανός	Γερμανός	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
γ'ηρουδάματα	γεράματα, γηρατειά	7	
γ'ης	γης	8	
Γ'ιg'ζίτ'ς		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
γ'ια	για	5	
γ'ιά	ή	7	
γ'ιαbανάς	άχρηστος	13	< τουρ. yabani και παρατσούκλι στον Παγώνδα
γ'ιαγ'ιά	γιαγιά	1	
γ'ιαγ'ιά!	γιαγιά!	2	κλητική
γ'ιαγ'ιάδης!	γιαγιάδες!	2	κλητική
γ'ιακάς	περιλαίμιο, λαιμαριά	11	λαιμαριά ζώου [<τουρκ. yaka]
Γ'ιάνν''ς	Γιάννης	5	
γ'ιατί	γιατί	5	
γ'ιατρεύ' ζά	γιατρεύει ζώα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vz]
γ'ιατρεύ' πόν''	γιατρεύει πόνους	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vp]
γ'ιατρουσόφ'	γιατροσόφι	4	
γ'ιν'ήκαν (γ'ίνουμη)	γινήκαν, έγιναν (γίνομαι)	7	
γ'ίνουμη	γίνομαι	7	
γ'ιός	γιος	1	
Γ'ιουργ'ία	Γεωργία	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
γ'ιουρτή	γιορτή	8	
γ'ιώνου	γιώνω	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ιό]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Γ'ι<u>ώ</u>ργ<u>ου</u>ς <u>ου</u> Βέρ<u>ου</u>ς		18	Από το όνομα **Βέρα** της μάνας του παρατσούκλι στον Παγώνδα
γ'<u>υά</u>λα	γυάλα	4	
γ'<u>υα</u>λ'<u>ιά</u>	γυαλιά	4	
γ'υρεύ' γ<u>όμη</u>να	γυρεύει γκόμενα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vg]
γ'υρεύ' δ'λ'<u>ειά</u>	γυρεύει δουλειά	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vδ]
γ'υρεύ' θάλασσα	γυρεύει θάλασσα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vθ]
γ'υρεύ' κ'έρματα	γυρεύει κέρματα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vc]
γ'υρεύ' λ<u>η</u>φτά	γυρεύει λεφτά	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vl]
γ'υρεύ' λ'ίπαζμα	γυρεύει λίπασμα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʎ]
γ'υρεύ' μάραθ<u>ου</u>	γυρεύει μάραθο	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vm]
γ'υρεύ' ν<u>η</u>ρό	γυρεύει νερό	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vn]
γ'υρεύ' ν'ύφ'	γυρεύει νύφη	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vɲ]
γ'υρεύ' ρ<u>η</u>πό	γυρεύει ρεπό	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vs]
γ'υρεύ' σανό	γυρεύει σανό	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vs]
γ'υρεύ' τα ρέστα	γυρεύει τα ρέστα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vt]
γ'υρεύ' <u>τσ</u>ακ<u>ου</u>μό	γυρεύει τσακωμό	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʦ]
γ'ύρ<u>η</u><u>υη</u> (γ'υρεύ<u>ου</u>)	γύρευε (γυρεύω)	7	
γ'υρίζ' (γ'υρίζ<u>ου</u>)	γυρίζει (γυρίζω)	7	
γ'υρίζ<u>ου</u>	γυρίζω	7	
γ'ύρ<u>ου</u>	γύρω	1	
γ'υρ<u>ου</u>λόου	γυρολόγου	9	γεν. του: **γυρ<u>ου</u>λόους** φωνηεντικό σύμπλεγμα [óu]
γ'υρ<u>ου</u>λόους	γυρολόγος	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [óu]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
γ'ύφτ<u>ου</u>ς	γύφτος	7	
γ'ύφτ<u>ου</u>ς	σιδηρουργός, πεταλωτής	11	
γκάζ''<u>ια</u>	γκάζια	1	
γκαρίζ<u>ου</u>	γκαρίζω	11	
γλ'υκό	γλυκό	20	
γλόμb<u>ου</u>ς	γλόμπος	20	
γλώσσα	γλώσσα	7	
γ<u>ου</u>μάρ'	γομάρι	12	
γ<u>ου</u>μαρ<u>ου</u>μούλαρ<u>ου</u>		19	μουλάρι γεροδεμένο και δυνατό [< γομαρομούλαρο] Λέγεται και **παλ''καρ<u>ου</u>μούλαρ<u>ου</u>**
γ<u>ου</u>φός	γοφός	1	
Γραμματ'κ'ή, Γραμματ'κώ	Γραμματική	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< γραμματική (= δασκάλα))
γράφ<u>ου</u>	γράφω	20	
γριά	γριά	5	
γρόσα	γρόσια	7	
γώ, <u>η</u>γώ	εγώ	3	Δυνατοί τύποι της ονομαστικής ενικού του α' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
δ'λ'<u>ειά</u>	δουλειά	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δʎ]
δ'λ'<u>ειά</u>, δ'λ'<u>ειές</u>	δουλειά, δουλειές	5	
δ'λ'<u>ειές</u>	δουλειές	4	
δ'λ'<u>ειές</u> ημ'	δουλειές μου	5	
Δ'μήτρης	Δημήτριος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Δ'μήτρης	Δημήτρης	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δm]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
δ'σάκ'	δισάκι		διπλός σάκος που τοποθετείται πάνω στο ζώο με το ένα μέρος του από τη μία πλευρά και το άλλο από την άλλη πλευρά του ζώου
δ'σάκ'	δισάκι	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δs]
Λαγαν'ιάρ'ς		18	[< δαγκανιάρης] παρατσούκλι στον Παγώνδα
Δαίδαλους	Δαίδαλος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
δάκους	δάκος	4	
Δανάη	Δανάη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
δ'γιάκους	διάκος	4	
Δ'γιαμανδής	Αδαμάντιος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Δ'γιαμάνδου	Αδαμαντίνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< αδαμαντίνη)
Δ'γιαόλ' (γεν. του Δ'γιάουλους)	Διαβόλου (Διάβολος)	5	
Δ'γιάουλους	Διάβολος	5	< διάολος
δ'γοιάκ'	δοιάκι	4	
δ'γύό	δυο	5	
δ'γύό	δυο	7	
δέ dό 'λπιζη	δεν το έλπιζε	7	
δέ dρώου	δεν τρώω	5	
δέ dρώς	δεν τρώς	5	
δέ dρώς	δεν τρως	7	
δέν	δεν	5	
δένου	δένω	1	
Δέσποινα	Δέσποινα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
δηκαπέdη	δεκαπέντε	8	
δημάτ'	δεμάτι	11	
Δήμητρα	Δήμητρα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
δήμιοι	δήμιοι	4	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Δημ<u>ου</u>κράτ'ς	Δημοκράτης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Δημ<u>ου</u>σθέν'ς	Δημοσθένης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
δ<u>η</u>ρμάτ'	δερμάτι, τουλούμι, ασκί	11	
δίν'ς	δίνεις	8	ρ. **δίν<u>ου</u>**
δίν<u>ου</u>	δίνω	5	
δίνου (Αόρ. έδουκα).	δίνω	5	
Δι<u>ου</u>ν'ύσ'ς	Διονύσιος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
δόdγ<u>ια</u>	δόντια	7	
Δον Ζουάν	Δον Ζουάν	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [uá]
Δ<u>ου</u>ρ<u>ου</u>θέα	Δωροθέα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
δράκ<u>ου</u>ς	δράκος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
δρ<u>η</u>μόν', δ<u>η</u>ρμόν'		11	χοντρό κόσκινο [< δέρμα]
δρ<u>ου</u>σά	δροσιά	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δr]
δρ<u>ου</u>σ<u>ου</u>λόγα<u>η</u>.(ρ. δρ<u>ου</u>σ<u>ου</u>λ<u>ου</u>γά<u>ου</u>)	δροσολογούσε	5	Παρατατικός του ρ. **δρ<u>ου</u>σ<u>ου</u>λ<u>ου</u>γά<u>ου</u>** (= δροσολογώ)
δρ<u>ου</u>σ<u>ου</u>λ<u>ου</u>γά<u>ου</u>	δροσολογώ	5	
δώ	εδώ	8	
δώ' μ'	δώσε μου	7	
δώ' μ' (δίν<u>ου</u>)	δώσ' μου (δίν<u>ου</u>)	5	Προστακτική του ρ. **δίν<u>ου</u>** (= δίνω).
ε!	ε!	2	κλητικό επιφώνημα
έβαλ<u>η</u>	έβαλε	8	ρ. **βάζ<u>ου</u>**
έβγαλ<u>η</u> τ<u>ου</u> λάδ' τς π<u>η</u>δγ<u>ιού</u>ν<u>η</u>ς	έβγαλε το λάδι των παιδιών	22	τριμελές συμφωνικό σύμπλεγμα [δtsp]
έβρ<u>η</u>χ'<u>η</u> (ρ. βρέχ')	έβρεχε (ρ. βρέχει)	5	Παρατατικός του ρ. **βρέχ'** (= βρέχει)
έγ'ιν<u>η</u>, έγ''ν<u>η</u>	έγινε	1	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
έγ'’νη	έγινε	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jn]
έγν'οια	εγνοια	20	
έδ'να	έδινα	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δn]
έιbου!	όχι δα! σώπα!	4	
είδα	είδα	8	ρ. **βλέπου**
είμαστη	είμαστε	4	
είμη	είμαι	4	
είν' (είνη)	είναι	7	
είνη	είναι	1	
είνη	είναι	5	ρ. **είμη**
είπανη (ρ. λέου, Αόρ. είπα)	είπανη (λέω)	5	Αόριστος του ρ. **λέου** (= λέω)
είπη	είπε	8	ρ. **λέου**
Ειρήν'’	Ειρήνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
είχαμη	είχαμε	8	ρ. **έχου**
είχ'η	είχε	5	
έκανη (κάνου)	έκανε (κάνω)	7	
έκανη (ρ. κάνου).	έκανε (κάνω)	5	
έλα	έλα	4	
Ελλάς	Ελλάς	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Έλλ'η	Έλλη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ελπίς	Ελπίς	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ένα	ένα	1	
ένα κ'τάβ' βρέθ'κ'η	ένα κουτάβι βρέθηκε	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νν]
ένα καράβ' γαλλικό	ένα καράβι γαλλικό	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νγ]
έναν (αιτ. του ένας)	έναν	5	
ένας, μν'ιά, ένα	ένας, μια, ένα	5	
έννοια	έννοια	4	
έννοις	έννοιες	4	
έπρηπη (ρ. πρέπ')	έπρεπε (ρ. πρέπει)	5	Παρατατικός του ρ. **πρέπ'** (= πρέπει)

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
έπ$^{\chi}$ι<u>α</u>σα (π$^{\chi}$ι<u>ά</u>ν<u>ου</u>)	έπιασα (πιάνω)	24	
έρ'ξα (ρίχν<u>ου</u>)	έριξα (ρίχνω)	24	
έρτ'ν<u>η</u>	έρθουν	4	**έρτ'ν<u>η</u>** < έρτουνε < έρθουνε < έρθουν
έρχ$^{\iota}$<u>η</u>τ<u>η</u>	έρχεται	1	
έσ<u>η</u>ρν<u>η</u> (σέρν<u>ου</u>)	έσερνε (σέρνω)	7	
έτ'χ$^{\iota}$<u>η</u>	έτυχε	8	ρ. **τ'χ$^{\iota}$αίν$^{\prime\prime}$**
εύν$^{\iota}$οια	εύνοια	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νη]
έφα<u>η</u>ς	έφαγες	8	ρ. **τρώ<u>ου</u>**
έφα<u>η</u>ς (ρ. τρώου, Αόρ. έφαα)	έφαγες (τρώω)	5	
έχασκ$^{\iota}$<u>η</u>	έχασκε	5	Παρατατικός του ρ. **χάσκ<u>ου</u>** (= χάσκω)
έχ$^{\iota\prime}$ (ρ. έχ<u>ου</u>)	έχει (έχω)	5	
εχ$^{\iota\prime}$ς (έχ<u>ου</u>)	έχεις (έχω)	7	
έχ<u>ου</u>	έχω	5	
ζ' b'δήξ'	σου πηδήξει	5	
ζ'γός	ζυγός	11	
ζ'δ<u>η</u>ρ<u>ου</u>πάλ'κ<u>ου</u>	σιδεροπάλουκο	11	σιδερένιο παλούκι [< σ'δ<u>η</u>ρ<u>ου</u>πάλ'κ<u>ου</u> < σίδερο + παλούκι]
Ζαφείρα	Σάπφειρα	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ζβάνα		11	σανίδα με πριόνια στην μια της πλευρά που σύρεται από το ζώο στο αλώνι και κόβει το άχυρο. συνώνυμο: **δουβέν$^{\prime\prime}$** [<τουρκ. zivana]
ζβέρκ<u>ου</u>ς	σβέρκος, αυχένας	5	< αλβ. zverk
ζβία	σβία	9	όργανο για το τύλιγμα της κλωστής στα μασούρια του αργαλειού φωνηεντικό σύμπλεγμα [ία]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
ζβόλ<u>ου</u>ς	σβόλος	11	[< βόλος, τους βόλους]
ζβούρα	σβούρα	1	
ζγάρα	σγάρα	1	
ζεύ<u>ου</u>	ζεύω	11	
Ζην<u>ου</u>βία	Ζηνοβία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ζήν<u>ου</u>ν, Ζήν<u>ου</u>νας	Ζήνων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ζη<u>υ</u>γαρ'ζ'μέν<u>ου</u>ς	ζευγαρισμένος, οργωμένος	11	
ζη<u>υ</u>γάρ'ζμα	ζευγάρισμα, όργωμα	11	
ζη<u>υ</u>γαρ^{γ}<u>ιά</u>	ζευγαριά	11	όργωμα μιας ημέρας
ζη<u>υ</u>γαρίζ<u>ου</u>	ζευγαρίζω, οργώνω	11	
ζη<u>υ</u>γάς	ζευγάς	17	
ζλ'<u>ιά</u>ρ'ς	ζηλιάρης	1	
ζό	ζώο	1	
ζό πληθ. ζά	ζώο	11	
ζουάκ'᾽	ζωάκι	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [uá]
ζ<u>ου</u>ή	ζωή	4	
Ζ<u>ου</u>ή	Ζωή	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ζ<u>ου</u>ήρη<u></u>ψη (**ζ<u>ου</u>ήρεύ<u>ου</u>**)	ζωήρεψε (ζωηρεύω)	20	
Ζουμπούλα		18	< ζουμπούλι παρατσούκλι στον Παγώνδα
ζωγράφ<u>ου</u>ς	ζωγράφος	7	
η	η	2	ονομαστική ενικού του άρθρου στο θηλυκό γένος
η αυλή	η αυλή	2	
η γ'᾽ναίκα	η γυναίκα	2	
η γ'<u>ια</u>γ'ιά	η γιαγιά	2	
η μάνα	η μάνα	2	
<u>Η</u>γλέζ<u>ου</u>ς, 'Γλέζ<u>ου</u>ς	Εγγλέζος, Άγγλος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Ήβη	Ήβη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
<u>Η</u>βραί<u>ου</u>ς	Εβραίος	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
ηγώ, γώ	εγώ	3	Δυνατοί τύποι της ονομαστικής ενικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
Ηδουν'ή	Ηδονή	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ηθουποιός, ηθουποιοί	ηθοποιός, ηθοποιοί	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ió] [ií]
ηκ'είνου	εκείνο	4	
Ηλέκτρα	Ηλέκτρα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηλέν'’	Ελένη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ηλ'ιές	ελιές	1	
ήλ'ιου	ήλιου, ήλιο	5	Γενική και αιτιατική του ουσιαστικού ήλιους (= ήλιος)
ήλ'ιους	ήλιος	1	
ήλ'ιους	ήλιος	5	
Ηλπιν'ίκ'’	Ελπινίκη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ημ, μου, μ’	μου	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ημάς	εμάς	3	Δυνατός τύπος της γενικής πληθυντικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ημάς	εμάς	3	Δυνατός τύπος της αιτιατικής πληθυντικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ημείς, μεις	εμείς	3	Δυνατοί τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ημένα, μένα	εμένα	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ημένα, μένα	μου	3	Δυνατοί τύποι της αιτιατικής ενικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ήμηρα	ήμερα	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής	Αριθμός Ανάρ-τησης	Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες
ήμηρους, ήμηρ', ήμηρου	ήμερος	4	
Ημιλ'ία	Αιμιλία	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ημίλ'ιους	Αιμίλιος (λατινικό Aemilius)	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ημμέλ'εια	Εμμέλεια, Εμμελία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηπιμέν'᾽	Επιμένη	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
ηπίσημα	επίσημα	22	
ηπιτήδειοι	επιτήδειοι	4	
Ήρα	Ήρα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηραζμία	Ερασμία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηρακλ'ής	Ηρακλής	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ήρθη	ήρθε	1	
Ηρμής	Ερμής	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηρμιόν'᾽	Ερμιόνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηρώ	Ηρώ	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ησάς	εσάς	3	Δυνατός τύπος της γενικής πληθυντικού του β᾽ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ησάς	εσάς	3	Δυνατός τύπος της αιτιατικής πληθυντικού του β᾽ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ησείς!, σεις!	εσείς!	3	Δυνατοί τύποι της κλητικής πληθυντικού του β᾽ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ησείς, σεις	εσείς	3	Δυνατοί τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του β᾽ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ησένα, σένα	εσένα	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του β᾽ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
ησύ!, συ!	εσύ!	3	Δυνατοί τύποι της κλητικής ενικού του β' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
ησύ, συ	εσύ	3	Δυνατοί τύποι της ονομαστικής ενικού του β' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
Ητηουκλ'ής	Ετεοκλής	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ηύρα	βρήκα	4	< αρχ. ηὕρον
Ηυριγ'έν''ς	Ευρυγένης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηυρίκλ'εια	Ευρύκλεια	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηυριπίδ'ς	Ευριπίδης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηυριπύλ''	Ευρυπύλη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηυσέβια	Ευσεβία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ηυτέρπ', Φτέρπ'	Ευτέρπη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ηυτυχώς	ευτυχώς	4	
Ηυφημία	Ευφημία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ηυχ'ή	ευχή	7	
ηώνας	αιώνας	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ιό]
θ'κό τ'	δικό του	5	< δ'κό τ' < δικό του (με αηχοποίηση του [δ] πριν από το άηχο [k])
θ'κός, θ'κ'ιά, θ'κό	δικός, δικιά, δικό	5	< δ'κός < δικός (με αηχοποίηση του [δ] πριν από το άηχο [k])
θ'κούλ''		11	διχαλωτό ξύλο, δίκρανο (με το οποίο ανασηκώνονται και απλώνονται τα στάχυα στο αλώνι) [< δ'κούλ'' < δικούλι < διχάλι < αρχ. δίχαλον] (Το **θ'κούλ''** ήταν από κλαδί δέντρου με φυσική διχάλα)

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
θ'μάμη	θυμάμαι	7	
θ'μάτη (θ'μάμη)	θυμάται (θυμάμαι)	7	
Θα π^{χ}ιάσου καμ^{ι}ιά στρουπίνα!		11	πρόσεξε γιατί θα σε κυνηγήσω, θα σε δείρω! (απειλή για ξυλοφόρτωμα) [< θα πιάσω καμιά στρουπίνα] Βλέπε: **στρουπίνα**.
θάλασσα	θάλασσα	1	
Θάλ^{ι}εια	Θάλεια	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θαλ^{ι}ής	Θαλής	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θανάσ'ς	Θανάσης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
θείους	θείος	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [íu]
Θέκλα	Θέκλα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
θέλ'νη (ρ. θέλου)	θέλουν (θέλω)	5	< θέλουνε
θέλ^{ι}' (ρ. θέλου)	θέλει (θέλω)	5	
θέλ^{ι}' (ρ. θέλου)	θέλει (θέλω)	5	
Θέλμα	Θέλμα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
θέλου	θέλω	1	
θέλου	θέλω	5	
θέλου	θέλω	5	
θέλου	θέλω	5	
θέλουdας (θέλου)	θέλοντας	7	
θέλουν	θέλων	7	εκφορά της αρχαίας μετοχής «θέλων»
Θέμις	Θέμις	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θέτις, Θέτιδα	Θέτις	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θη ουδόσιους	Θεοδόσιος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θη ουδουσία	Θεοδοσία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Θη ουφάν'ς	Θεοφάνης	13	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Θη ουχαρίστ', Θχηουχαρ'στώ	Θεοχαρίστη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< θεόχαρις;)
θηά	θεά	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ιά]
Θηανώ	Θεανώ	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
θηικός	θεϊκός	4	
θηικός	θεϊκός	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ιί]
Θηλξινόη	Θελξινόη	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θημιστουκλ'ής	Θεμιστοκλής	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
θημουν'ιά	θημωνιά	11	
Θηόκτιστους	Θεόκτιστος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θηόπρηπους	Θεόπρεπος	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
θηός, θηοί	θεός, θεοί	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ιί]
θηού, ονομ. θηός	θεού	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ιό]
Θηών'	Θεώνη	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
θόλους	θόλος	4	
θόλουση (θουλώνου)	θόλωσε (θολώνω)	20	
Θουδουρής	Θεόδωρος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θουδώρα	Θεοδώρα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θουκυδίδ'ς	Θουκυδίδης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Θουμαϊά	Θωμαΐς	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
θρανίου	θρανίο	4	
Θρασικλ'ής	Θρασικλής	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
θυμ^{ν}ι<u>α</u>τά	θυμιατά	7	
θ^{χ}<u>ειά</u>	θεια	4	
θ^{χ}<u>ειά</u>φ'	θειάφι	1	
Ιάζμη	Ιάσμη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ιάσ<u>ου</u>ν, Ιάσ<u>ου</u>νας	Ιάσων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ίδ^{γ}<u>ια</u>	ίδια	4	
ίδ^{γ}<u>ιης</u>	ίδιες	4	
ίδ^{γ}<u>ιου</u>	ίδιο	4	
ιδέ<u>ης</u>	ιδέες	4	
Ιζμήν^{ι}η	Ισμήνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ιζραηλ^{ι}ίτ'ς	Ισραηλίτης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
ι<u>η</u>ρό	ιερό	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ii]
Ίκαρ<u>ου</u>ς	Ίκαρος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ιον^{ι}ίου	Ιονίου	4	
Ιουδαί<u>ου</u>ς	Ιουδαίος	4	
Ιούδας	Ιούδας	4	
Ι<u>ου</u>κάστ'	Ιοκάστη	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ιουλ^{ι}ία	Ιουλία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< λατινικό Julius)
Ιουν^{ι}ίου, ονομ. Ιούν^{ι}ι<u>ου</u>ς	Ιουνίου	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [íu]
Ιούν^{ι}ι<u>ου</u>ς	Ιούνιος	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [iú]
Ι<u>ου</u>ρδάν^{ι}'ς	Ιορδάνης	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Ιππ<u>ου</u>κράτ'ς	Ιπποκράτης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ίσ<u>ου</u>	ίσο	4	
Ιφιγέν^{ι}εια	Ιφιγένεια	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ιώδι<u>ου</u>	ιώδιο	4	
κ'κ^{ι}ί	κουκί	7	
κ'κ^{ι}ί, κ'κ^{ι}<u>ιά</u>	κουκί, κουκιά	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Κ'σαdʸ<u>ια</u>νός, -ή	Κουσαντιανός	13	καταγόμενος / -η από το Κουσάντασι
κ'τσός, κ'τσοί	κουτσός, κουτσοί	8	
κ'φός, κ'φή, κ'φό	κουφός -ή -ό	5	
κ<u>ʲη</u>τσές	κετσές	19	ύφασμα από μαλλί ή τρίχες συμπιεσμένες που τοποθετείται κάτω από το σαμάρι του ζώου [τούρκ. kece]
Καbάρα		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
καbουράκ<u>ˈ</u>'	καμπουράκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
καbουρί<u>τσ</u>α	μικρή **καbούρα**	13	
καbουρ<u>ου</u>μύτ'ς	καμπουρομύτης, με «καμπουρωτή» μύτη	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
καβάλα	ίππευση, καβάλα	11	
καβάλα πανο<u>υ</u>σάμαρα	καβάλα πανωσάμαρα	11	ίππευση στην κορυφή του σαμαριού ανάμεσα στα φορτία των δύο πλευρών του σαμαριού
καβάλα στ' σέλα	καβάλα στη σέλα	12	
καβάλα στ<u>ου</u> gώλ<u>ου</u>	καβάλα στα καπούλια του ζώου	11	
καβάλα στ<u>ου</u> σαμάρ'	καβάλα στο σαμάρι	11	
καβάλα στ<u>ου</u> σαμάρ'	καβάλα στο σαμάρι	12	
καβάλα τ' adρίκ<u>ˈ</u><u>ια</u>	αντρική ίππευση, ίππευση διχαλωτά	11	καβάλα με το ένα πόδι από τη μια πλευρά του ζώου και το άλλο από την άλλη [< καβάλα τα αντρικά]
καβάλα τα γ<u>ˈ</u>'ναίκ<u>ˈ</u><u>εια</u>	γυναικεία ίππευση	11	καβάλα και με τα δύο πόδια από τη μια πλευρά του ζώου (συνήθως την δεξιά) [< καβάλα τα γυναικεία]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
καβαλ'ʼκ'εύ<u>ου</u>	καβαλικεύω	19	
καβαλ'ίνα	καβαλίνα	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κάβουρας	κάβουρας	11	μεταλλικός γάντζος του σαμαριού από τον οποίο περνιέται και στερεώνεται το σκοινί (η **καναβ^{γ}<u>ιά</u>**)
καδής	καδής, κατής	5	< τουρκ. kadi Τούρκος ιεροδικαστής
Καζανάς		18	[< καζάνι] παρατσούκλι στον Παγώνδα
κάθ<u>η</u>	κάθε	5	
κάθ<u>η</u>σ<u>η</u>	κάθεσαι	8	ρ. **κάθ<u>ουμη</u>**
κάθ<u>η</u>τ<u>η</u> (κάθ<u>ουμη</u>)	κάθεται (κάθομαι)	7	
κάθ<u>ουμη</u>	κάθομαι	7	
καί<u>ουμη</u>	καίγομαι	7	
κάκαδ<u>ου</u>	κάκαδο	8	ξερή μύξα στη μύτη, που μοιάζει με κερί
κακόμοιρ<u>ους</u>, κακόμοιρ', κακόμοιρ<u>ου</u>	κακόμοιρος -η -ο	7	
κακός, κακ'ή / κακ'<u>ιά</u>, κακό	κακό	8	
καλάθ'	καλάθι	8	συνήθως «πλεγμένο» από καλάμια
Καλέμ<u>η</u>να	Καλέμαινα	7	
καλ'ʼμέρα	καλημέρα	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Καλ'υψώ	Καλυψώ	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
κάλλ'ʼ	κάλλη	24	
Καλλ'<u>ιό</u>π', Καλλ'<u>ιουπή</u>, Καλλ'<u>ιώ</u>	Καλλιόπη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Καλλ'ιρρόη	Καλλιρρόη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
καλό	καλό	5	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
καλό	καλό	7	
καλόμαθη (καλουμαθαίνου)	καλόμαθε (καλομαθαίνω)	5	Αόριστος του ρ. **καλουμαθαίνου** (= καλομαθαίνω)
καλόμοιρους, καλόμοιρ', καλόμοιρου	καλόμοιρος -η -ο	7	
καλός	καλός	4	
καλός, καλή, καλό	καλός -ή -ό	5	
καλουμαθαίνου	καλομαθαίνω	5	
καλπάζου	καλπάζω	11	
καναρίν'	καναρίνι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κάν' (κάνου)	κάνει (κάνω)	5	
κανναβ^{γ}ιά	κανναβιά	11	το σκοινί του σαμαριού
κάνου	κάνω	5	
κάνου	κάνω	7	
κάνου καβάλα	κάνω καβάλα	11	ιππεύω
καπητάν'	καπετάνιοι	7	
Καπητάν'σσα		18	Καπετάνισσα παρατσούκλι στον Παγώνδα
καπίστρι	καπίστρι, χαλινάρι	11	
καπιστρόσκ'νου	καπιστρόσχοινο	19	Το σχοινί που δένεται, ως συνέχεια, στην αλυσίδα του καπιστριού. Λέγεται και **συρdαρόσκ'νου**.
καπιστρώνου	καπιστρώνω	19	βάζω το **καπίστρι** στο ζώο
καπότου	καπότο	13	[< ιταλ. cappotto] μάλλινο παλτό με κουκούλα και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
καπ^{χ}οιανού	κάποιου	7	
καραgούν^{ι}’ς, -α	καραγκούνης, καραγκούνα	13	κάτοικος του Θεσσαλικού κάμπου και παρατσούκλι στον Παγώνδα
καράβ’ δανέζ’κου	καράβι δανέζικο	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νδ]
καρακατσάν^{ι}’ς	καρακατσάνος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
καρβ’ν^{ι}ιάρ’ς	καρβουνιάρης	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νɲ]
καρηκλάς	καρεκλάς	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
καρλαύτ’ς	καρλάυτης / καρλάφτης , με μεγάλα αυτιά	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
καρούbα	χαρούπι, ξυλοκέρατο	19	[< ιταλ. carruba] Οι **καρούbης** χρησιμοποιούνται ως εκλεκτή ζωοτροφή.
καρπουλόϊ	καρπολόγι	11	μεγάλη ξύλινη «πιρούνα» που χρησιμοποιείται για το ξανέμισμα του άχυρου στο αλώνι και την συλλογή του καρπού [< καρπολόι < αρχ. καρπολόγος < καρπός + λέγω (= συλλέγω)] (Σε αντιδιαστολή με το **θ’κούλ^{ι}’** που ήταν από κλαδί δέντρου με φυσική διχάλα, το **καρπουλόϊ** κατασκευαζόταν από μαραγκό κι είχε κυριολεκτικά τη μορφή πιρουνιού)
καρύδ’	καρύδι	5	
καρφί	καρφί	7	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Κάσαdρους	Κάσσανδρος	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
κασαϊά, κασαή		11	βούρτσα ή ξύστρα για καθαρισμό του ζώου [< τουρκ. kasaya]
κασαΐζου		11	καθαρίζω το ζώο με **κασαϊά**
κασίδ'ς	κασίδης	8	
Κασσάδρα	Κασσάνδρα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
καστίζου, καστλώνου	καστίζω	12	βάζω στο ζώο το **καστλίκ'** [τούρκ. kasmak]
καστλίκ'	καστλίκι	12	σχοινί ή αλυσίδα που συνδέει το σαμάρι με το καπίστρι στο κεφάλι του ζώου για να το συγκρατει
κάτ'	κάτω	1	
κατάdγια	κατάντια	1	
κατάdγια	κατάντια	4	
κατάμουνους	κατάμονος	1	
καταραμένους, καταραμέν', καταραμένου	καταραμένος -η -ο	5	
κατηβάζ' (κατηβάζου)	κατεβάζει (κατεβάζω)	7	
κατούρ'σα	κατούρησα	8	ρ. **κατουράου**
κατούρ'ση (**κατουράου**)	κατούρησε (κατουρώ)	22	
κατουράου	κατουρώ	8	
κατρούλ'ς	κατρούλης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κάτση (κάθουμη)	κάτσε	7	Προστακτική αορίστου του ρ. **κάθουμη** (= κάθομαι)
Κατσίκ'ηνα		18	Κατσίκαινα < Κατσίκας παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Κα<u>τσ</u>ουρίν<u>η</u>να	Κατσουρίναινα	7	
καυλαdούρ'ς		18	ερωτικά διεγερμένος [καυλί + dούρ<u>ου</u>ς (= σκληρός και άκαμπτος)] Βλέπε και **Παπακαυλαdούρ'ς**
καφ<u>η</u>ν^ιείου	καφενείου	4	
καφ<u>η</u>ν^ιείου	καφενείο	4	
κ^ι'μήθ'κ^ι<u>η</u> (κ^ι'μάμ<u>η</u>)	κοιμήθηκε (κοιμάμαι)	20	
κ^ι'τάζ<u>ου</u>	κοιτάζω	7	
κ^ιεί	κεί (εκεί)	8	
κ^ιέρατ<u>ου</u>	κέρατο	20	
κ^ι<u>η</u>	και	5	
κ^ι<u>η</u>	και	7	
κ^ι<u>η</u>λ^ιί	κελί	7	
κ^ι<u>η</u>νούργι<u>ου</u>ς	καινούργιος	4	
κ^ι<u>η</u>ρατάς	κερατάς	5	ο απατημένος σύζυγος
κ^ι<u>η</u>ρός	καιρός	8	
κ^ι<u>η</u>φάλας	κεφάλας	8	αιτιατική: **κ^ι<u>η</u>φάλα**
Κ^ιίμ<u>ου</u>ν, Κ^ιίμ<u>ου</u>νας	Κίμων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
κ^ι<u>ιού</u>π'	κιούπι	1	
κ^ι<u>ιού</u>π^χ<u>ια</u>	κιούπια	4	
Κ^ιίρκ^ι<u>η</u>	Κίρκη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
κ^ιισκ^ιέκ^ι'	–	1	Φαγητό από βρασμένο σιτάρι, κρέας και κρεμμύδια που παρασκευάζεται και διανέμεται σε εορτές και πανηγύρια. Γι' αυτό λέγεται και «**γ^ι<u>ιουρτή</u>**». Όταν η εορτή «πέφτει» σε περίοδο σαρακοστής τότε στο φαγητό αυτό αντί για κρέας χρησιμοποιούνται ρεβύθια. (< τουρκ. keşkek)
κ^ιύμα	κύμα	1	
κ^ιυν^ιήγ^ι'	κυνήγι	21	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
κ'υν'ήγ'' πάπ$^{\chi}$ιας	κυνήγι πάπιας	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jp]
κ'υν'ήγ''σα (κ''ν'ηγάου)	κυνήγησα (κυνηγώ)	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [js]
κ'υρά	κυρά	5	
Κ'υρ$^{\gamma}$ιακ'ή	Κυριακή	8	
Κλέαρχους	Κλέαρχος	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
κλέβ' bανάνης	κλέβει μπανάνες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vb]
κλέβ' dουμάτης	κλέβει ντομάτες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vd]
κλέβ' g''δών'ια	κλέβει κυδώνια	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʝ]
κλέβ' ζά	κλέβει ζώα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vz]
κλέβ' θ'κ'έλ'ια	κλέβει δικέλλια	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vθ]
κλέβ' κ'ηράσα	κλέβει κεράσια	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vc]
κλέβ' κότης	κλέβει κότες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vk]
κλέβ' λ'ίρης	κλέβει λίρες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʎ]
κλέβ' νηρό	κλέβει νερό	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vn]
κλέβ' τζάνηρα	κλέβει τζάνερα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʤ]
κλέβ' τσάντης	κλέβει τσάντες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʧ]
Κλέουν, Κλέουνας	Κλέων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Κληάνθης	Κλεάνθης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Κληόβουλους	Κλεόβουλος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Κληόμέν''ς	Κλεομένης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Κληον'ίκ''	Κλεονίκη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Κληοπάτρα	Κλεοπάτρα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Κλ<u>ηουμέν'’</u>ς	Κλεομένης	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [iu]
Κλ'<u>ει</u>ώ	Κλειώ	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
κλ<u>ου</u>στή	κλωστή	5	
κόb<u>ου</u>ς	κόμπος	8	
κόβ' λ<u>η</u>μόν'<u>ια</u>	κόβει λεμόνια	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vl]
κόβ' μ<u>ου</u>νέδα	κόβει μονέδα = βγάζει πολλά λεφτά	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vm]
κόβ'ν<u>η</u> (ρ. κόβ<u>ου</u>)	κόβουν (κόβω)	5	< κόβουνε
κοίταζ<u>η</u> (κ'’τάζ<u>ου</u>)	κοίταζε	7	Παρατατικός του ρ. **κ'’τάζ<u>ου</u>** (= κοιτάζω)
κόκκ'’να	κόκκινα	7	
κόλπ<u>ου</u>	κόλπο	20	
κόπαν<u>ου</u>ς	κόπανος	5	**κόπαν<u>ου</u>ς** = κόπανος = ξύλο για το χτύπημα των ρούχων,γουδοχέρι
κόπ<u>ου</u>ς	κόπος	1	
κότσ'φας	κότσυφας	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κότσαλ<u>ου</u>	κότσαλο	11	χοντρό άχυρο [< κόψαλο]
κοτσ$^{\chi}$ια	κότσια	4	
κουb$^{\gamma}$<u>ιά</u>	κουμπιά	1	
κ<u>ου</u>b<u>ό</u>δ<u>η</u>σ<u>η</u>	κομπόδεσε	8	
κ<u>ου</u>b<u>ου</u>δέν<u>ου</u>	κομποδένω	8	**κ<u>ου</u>b<u>ου</u>δέν<u>ου</u>** = κομποδένω (< κόμπος + δένω)
κ<u>ου</u>b<u>ου</u>λ<u>ου</u>γάς	κομπολογάς	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κ<u>ου</u>dά	κοντά	8	
K<u>ου</u>gó	Κογκό	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κουκουές	κουκουές	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ué]
κούκ<u>ου</u>ς	κούκος	1	
κούκ<u>ου</u>ς	κούκος	7	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
κούκ<u>ου</u>ς	κούκος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κ<u>ου</u>λάι	κολάι	4	
κ<u>ου</u>λαούζ<u>ου</u>ς	κολαούζος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κ<u>ου</u>λ^ι’μέν<u>ου</u>ς, κ<u>ου</u>λ^ι’μέν^ι’	κολλημένος, κολλημένη	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
κ<u>ου</u>λ^ιητήρ’	κολλητήρι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κ<u>ου</u>λ^ι<u>ιό</u>ς	κολιός	8	
κ<u>ου</u>λ<u>ου</u>κ^ιύθ’, κ<u>ου</u>λ<u>ου</u>κ^ιύθ^χ<u>ια</u>’	κολοκύθι, κολοκύθια	8	
κ<u>ου</u>λ<u>ου</u>κ^ιύθα, κ<u>ου</u>λ<u>ου</u>κ^ιύθ<u>ης</u>	κολοκύθα, κολοκύθες	7	
Κ<u>ου</u>λ<u>ου</u>μούdρα	τούμπα	18	[< κώλος + μούτρα]
Κ<u>ου</u>λ<u>ου</u>μούdρας		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
κ<u>ου</u>μμάτ’, κ<u>ου</u>μμάτ^χ<u>ια</u>	κομμάτι, κομμάτια	5	
κ<u>ου</u>μμάτ^χ<u>ια</u> (κ<u>ου</u>μμάτ’)	κομμάτια	5	
κ<u>ου</u>ν^ιιστράκ^ι’		18	[< κουνιστράκι] παρατσούκλι (γυναίκας) στον Παγώνδα
κ<u>ου</u>πάνα	κοπάνα	24	**κ<u>ου</u>πάνα** (< κοπάνα) = 1. σκάφη για πλύσιμο 2. λαξευμένη πέτρα στην κοιλότητα της οποίας τοποθετείται τροφή ή νερό για τα ζώα)
κουράδα	κουράδα, σκατό	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Κουραλλ^ιία		18	Κοραλλία παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
κουρηλού	κουρελού	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κουρν'ιάχτός	κουρνιαχτός, σκόνη	13	< αρχ. κονιορτός και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
κουρουιδία	κοροϊδία	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ui]
κουρούνα	κουρούνα	7	κουρούνα: κορώνη, πουλί που ανήκει στην ίδια οικογένεια με το κοράκι
κουρούνης	κουρούνες	7	
κουρούπ'	κουρούπι, μικρό πήλινο πιθάρι	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
κουρούπα	σπασμένη πήλινη στάμνα	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Κουσταδής	Κωνσταντής	13	
κουστάου, κουστώ, κουστίζου, ακουστώ	καλπάζω, αναγκάζω το ζώο να καλπάσει	11	[**κουστάου** < κουστάω < κοστάω < αρχ. ἀκοστάω (για άλογα = τρέφομαι καλά με κριθάρι (ἀκοστή))] (Βλέπε και: **του κουστάου του μ'λάρ'**)
κουστίδ'	καλπασμός	12	βλέπε: **κουστάου**
κουτούλα	κοτούλα	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
κούτρα	κούτρα	7	
κουτσίδα	κοτσίδα	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
κουτσουνούρ'δης	κουτσονούρηδες	8	πληθυντικός του: **κουτσουνούρ'ς**
κουτσουνούρ'ς	κουτσονούρης	8	
κουτσουνούρα	κουτσονούρα	8	
κουτσουπούτσ'ς	που έχει μικρή πούτσα	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κούτσουρου	κούτσουρο	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
κουφίν'’	κοφίνι	11	συνήθως «πλεγμένο» από βέργες λυγαριάς
κουψαχ'είλ'’ς	κοψαχείλης, με σχισμένο χείλος (από λαγωχειλία)	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κόφα, πληθ. κόφης	κόφα	11	μεγάλο κοφίνι
κρέμητη (κρέμουμη)	κρέμεται	5	ρ. **κρέμουμη** (= κρέμομαι)
κρέμουμη	κρέμομαι	5	
κρημαστάρ’	κρεμάστρα	22	
κρημμύδ’, κρημμύδ'ια	κρεμμύδι, κρεμμύδια	8	
κριθάρ’	κριθάρι	19	[< κριθάρι] Χρησιμοποιείται και για ζωοτροφή
κριθαρέν'ιους	κριθαρένιος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
κρίνουμη	κρίνομαι	5	
Κρίτουν, Κρίτουνας	Κρίτων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Κρουατία	Κροατία	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ua]
κρυάδα	κρυάδα	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [iá]
κρυάδης, ονομ. κρυάδα	κρυάδες	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [iá]
κρύβ’dη	κρύβονται	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vd]
κρύου	κρυολόγημα	24	
κώλους	κώλος	5	
κώλους	καπούλια	12	[< κώλος]
Λαβριν'ίνα		18	Λαμπρινίνα < Λαμπρινός παρατσούκλι στον Παγώνδα
λάδ’	λάδι	22	
λαδ’κό	λαδικό	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δk]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
λάθ<u>ου</u>ς	λάθος	1	
λαρούg'’	λάρυγγας, λαιμός	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
λάσπ’	λάσπη	21	
λάχανα	λάχανα	8	
Λέαdρ<u>ου</u>ς	Λέανδρος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Λέαdρ<u>ου</u>ς	Λέανδρος	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [éa]
λέγ’d<u>η</u>	λέγονται	4	
λέγ<u>ουμη</u>	λέγομαι	20	
λέ<u>η</u>να	λέαινα	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [éi]
λέ<u>μη</u> (**λέ<u>ου</u>**)	λέμε (λέω)	22	
λέν<u>η</u>	λένε	4	
λέ<u>ου</u>	λέω	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [éu]
Λέ<u>ου</u>ν, Λέ<u>ου</u>νdας	Λέων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
λέρα	λέρα	1	
λέχ<u>ουμη</u>	λιγουρεύομαι	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Λ<u>η</u>αγόρας	Λεαγόρας	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
λ<u>η</u>κάν'’	λεκάνη	1	
λ<u>η</u>μός	λαιμός	4	
Λ<u>η</u>νάρα	Ελενάρα	13	ευτραφής κυρία με το όνομα Ελένη και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Λ<u>η</u>ουν'ίδας	Λεωνίδας	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Λ<u>η</u>ρ^{γ}<u>ιού</u>	Λεριού.	13	περιοχή του Παγώνδα και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
λ<u>η</u>ρός	λερός	1	
Λ<u>η</u>υκ<u>ου</u>θέα	Λευκοθέα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
λ<u>ηχουμούν'</u>'ς	λεχομούνης, που λιγουρεύεται γυναίκα	13	< **λέχ<u>ουμη</u>** + μουνί (**μ'ν'<u>ί</u>**) και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Λ<u>η</u>χώνα		18	λεχώνα παρατσούκλι στον Παγώνδα
λ''βάν''	λιβάνι	7	
λ''μάζ<u>ου</u>	λιμάζω	24	
λ''μαστός	λιμαστός	24	αυτός που δεν σε χορταίνει, λιγοστός
λ'ακάδα	λιακάδα	21	
λ'είπ' (λ'είπ<u>ου</u>)	λείπει (λείπω)	7	
λ'<u>ιά</u>ζ<u>ου</u>	λιάζω	1	
λ'ίγ''	λίγη	21	
λ'ίγ'' gρίν'<u>ια</u>	λίγη γκρίνια	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jg]
λ'ίγ'' ν'<u>οιά</u>ζ'd<u>η</u>	λίγοι νοιάζονται	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jŋ]
λ'ίγ'' φάγαν<u>η</u> π<u>ου</u>λλά	λίγοι έφαγαν πολλά	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jf]
λ'ίγ'' χαρά	λίγη χαρά	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jχ]
λ'ίγ'' χ'<u>ιουν'ιάδης</u>	λίγοι χιονιάδες	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jç]
λ'ίμα	λίμα, μεγάλη πείνα	24	
λ'<u>ιου</u>daράκ''	λιονταράκι	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
λ'<u>ιουμένου</u>	λιωμένο	4	
λ'<u>ιουτρίβ'</u>	λιοτρίβι	4	
λ'<u>ί</u>π<u>ους</u>	λίπος	1	
λ'<u>ιώμα</u>	λιώμα	4	
λ'υγ''ζμέν<u>ους</u>	λυγισμένος	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jz]
Λ'υκούργ<u>ους</u>	Λυκούργος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
λ'ύκ<u>ους</u>	λύκος	4	
λ'ύκ<u>ους</u>	λύκος	5	
λ'ύπ'	λύπη	1	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Λ'ύσαdρ<u>ου</u>ς	Λύσανδρος	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Λ'υσίμαχ<u>ου</u>ς	Λυσίμαχος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Λουκιανός	Λουκιανός	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Λουκ'ία	Λουκία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< λατινικό lux-lucis)
λουλάς, λ'λάς		24	1. η σύριγγα με την οποία καπνιζόταν το χασίσι 2. ο σωλήνας του αποστακτήρα της σούμας
λ<u>ου</u>λός	λωλός, τρελός	24	
λ<u>ου</u>λός, λ΄λός	λωλός, τρελός	7	
Λ<u>ου</u>λός, Λ΄λός	λωλός, τρελός	13	παρατσούκλι στον Παγώνδα
λ<u>ου</u>στός	λοστός	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
λουστρίν'᾽	παπούτσι μαύρο και γυαλιστερό	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
λ<u>ου</u>τός	λωτός	1	
μ', <u>ημ</u>, μου	μου	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του α' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
μ'θουν'<u>ιάζου</u>	συναχώνομαι, μπουκώνει η μύτη μου	13	< **μθούν'<u>ια</u>** και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
μ'θουν'<u>ιάζου</u>	συναχώνομαι, μπουκώνει η μύτη μου	15	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
μ'λάρ'	μουλάρι	11	
μ'λάρα	μουλάρα	12	
μ'λαράκ'	μουλαράκι	11	
μ'λαράς	μουλαράς	12	αγωγιάτης μουλαριού
μ'λαρέν'<u>ιου</u>ς	μουλαρένιος	11	συνώνυμο: **μ'λαρίσ<u>ου</u>ς**

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
μ'λαρίσ<u>ου</u>ς	μουλαρίσιος	11	συνώνυμο: **μ'λαρέν<u>ι</u><u>ου</u>ς**
μ'ν<u>ι</u>'ί	μουνί	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
μ'νουχ<u>ι</u>'ίζ<u>ου</u>	μουνουχίζω, ευνουχίζω	11	[< μνουχίζω < βνουχίζω < ευνουχίζω]
μ'νούχ<u>ου</u>ς	μουνούχος, ευνουχισμένο ζώο	11	[< μνούχος < βνούχος < ευνούχος]
μ'σή (θηλ. του μ'σός)	μισή	5	
Μ'σίρ	Μισίρ	5	**Μ'σίρ** = Μισίρ (< τουρκ. Misir) = Αίγυπτος
μ'σός, μ'σή, μ'σό	μισός -ή -ό	5	
μ'<u>τζ</u>ούρ'ς	μουντζούρης, μουτζουρωμένος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
μαδαρίν<u>ι</u>'	μανταρίνι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
μαδίλ<u>ι</u>'	μαντίλι	8	
μάδρα	μάντρα	7	
Μαδρ<u>ου</u>κλ<u>ι</u>'ής	Μανδροκλής	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
μαγούρα	μαγκούρα	1	
μάγ'λ<u>ου</u>	μάγουλο	20	
μαγαζ<u>γ</u><u>ι</u>'ά	μαγαζιά	4	
μαγν<u>ι</u>'ήτ'ς	μαγνήτης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
μάγ<u>ου</u>ς, γεν. **μάγ'**	μάγος, γεν. μάγου	20	
μ<u>αει</u>ρεύ' βάμ<u>ν</u><u>ι</u><u>ης</u>	μαγειρεύει μπάμιες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vb]
μ<u>αει</u>ρεύ' d<u>ου</u>μάτ<u>ης</u>	μαγειρεύει ντομάτες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vd]
μ<u>αει</u>ρεύ' βρούβ<u>ης</u>	μαγειρεύει βρούβες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vv]
μ<u>αει</u>ρεύ' φάβα	μαγειρεύει φάβα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vf]
μαζεύ' τζιτζίρ'	μαζεύει τζιτζίκια	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vdz]
Μάης	Μάιος, Μάης	5	
μακριά	μακριά	7	
μαμά	μαμά	4	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
μάνα	μάνα	5	
μάνα!	μάνα	2	κλητική
μανάβ'κου	μανάβικο	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vk]
μανάδης!	μανάδες!	2	κλητική
Μανδάνη	Μανδάνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Μανουλιός	Μανωλιός	17	
Μανώλ'ς	Μανώλης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Μαργιώνga	Μαρία	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
μαρή	μωρή	5	προσφώνηση
Μάρηνα		18	Μάραινα παρατσούκλι στον Παγώνδα
Μαριάνθ'	Μαριάνθη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Μαριάνθ'	Μαριάνθη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Μαρκέλλα	Μαρκέλλα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
μαρμηλάδα	μαρμελάδα	21	
μαρούλια	μαρούλια	8	
Μάρτ'ς	Μάρτης	8	
μαρτυράς	μαρτυράς	8	
μας	μας	3	Αδύνατος τύπος της γενικής πληθυντικού του α' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
μας	μας	3	Αδύνατος τύπος της αιτιατικής πληθυντικού του α' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
μασχιά	μασιά	1	
μάτ'	μάτι	1	
Ματσάκιας		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
μάτχια	μάτια	4	
Μαχ'ηρουμένους		18	< μαχαιρωμένος παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
μεις, <u>η</u>μείς	εμείς	3	Δυνατοί τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
μέλ’’	μέλει	7	
Μέλ’’σσα	Μέλισσα	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
μένα, <u>η</u>μένα	εμένα	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
μένα, <u>η</u>μένα	εμένα	3	Δυνατοί τύποι της αιτιατικής ενικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
μέν<u>ου</u>	μένω	1	
μ<u>η</u>	με	3	Αδύνατος τύπος της αιτιατικής ενικού του α’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
μή dρυγάς	μην τρυγάς	8	ρ. **τρυγάου**
μ<u>η</u> παραγάδ’ ψαρεύ<u>ου</u>	με παραγάδι ψαρεύω	22	τριμελές συμφωνικό σύμπλεγμα [dps]
μ<u>η</u>γάλ<u>ου</u>ς, μηγάλ’’, μ<u>η</u>γάλ<u>ου</u>	μεγάλος, μεγάλη, μεγάλο	8	
Μ<u>η</u>λάνθ’	Μελάνθη	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
μ<u>η</u>λέν’<u>ι</u>ης	μελένιες	4	
μ<u>η</u>λ’ίσσ’	μελίσσι	8	
Μ<u>η</u>λπ<u>ου</u>μέν’’	Μελπομένη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
μήνας	μήνας	5	
Μ<u>η</u>νέλα<u>ου</u>ς	Μενέλαος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Μ<u>η</u>ρόπ’	Μερόπη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
μ<u>η</u>τά	μετά	7	
μ<u>η</u>ταλάβ<u>η</u>νη.	μεταλάβαινε	5	Παρατατικός του ρ. **μ<u>η</u>ταλαβαίν<u>ου</u>** (= μεταλαμβάνω)

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
μητάν'ιουση (ρ. μητάν'ιώνου)	μετάνιωσε (μετανιώνω)	5	Οριστική και προστακτική αορίστου του ρ. **μητάν'ιώνου** (=μετανιώνω)
μητάν'ιώνου	μετανιώνω	5	
μηταξουτός, μηταξουτή, μηταξουτό	μεταξωτός -ή -ό	5	
μθούν''ς, θηλ. μθούνα	που μιλάει με τη μύτη, που έχει «μπουκωμένη» μύτη, ρινόφωνος	13	< **μθούν'ια** και παρατσούκλι στον Παγώνδα
μθούν'ια	ρουθούνια	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Μιλτιάδ'ς	Μιλτιάδης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
μ'ιά	μια	1	
μ'ιά	μια	5	
μου, μ', ημ	μου	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του α' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
μουναχός, μουναχή, μουναχό	μόνος -η -ο	5	< μοναχός
μουνόβρακους	μονόβρακος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
μουρό	μωρό	4	
Μουρφία	Ευμορφία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< ευμορφία)
μουρφουν'ιός	ομορφονιός	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
μουστουκούλουρου	μουστοκούλουρο	1	
μυρίζ' (μυρίζου)	μυρίζει (μυρίζω)	7	
μυρίζου	μυρίζω	7	
Μυρσίν'', Μυρσιν'ιώ	Μυρσίνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
να	να	5	
νά 'νη.	να 'ναι	5	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
νά ’χ’νη	να έχουν	7	< να ’χουνε
νάνους	νάνος	1	
ΝΑΤΟΥ	ΝΑΤΟ	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Ναυσικά	Ναυσικά	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
νέη!	νέε!	2	κλητική
νέοι!	νέοι!	2	κλητική
Νέστουρ, Νέστουρας	Νέστωρ	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
νέτους	νέτος	1	
νεύρου	νεύρο	4	
νηαρός	νεαρός	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ia]
Νηνηστάθ’ς		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα [< Νενεστάθης, Στάθης που επαναλάμβανε, στην ομιλία του, το [**νη**].
Νηόφυτους	Νεόφυτος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< νεόφυτος)
νηράιδα	νεράιδα	4	
νηράτζ$^{\gamma}$ια	νεράτζια	1	
νηρό	νερό	4	
Νηφέλ’’	Νεφέλη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ν’’κόλας, Ν’ίκους	Νικόλαος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ν’’κουμηδ$^{\gamma}$ειώτ’ς	Νικομηδειώτης	13	από την Νικομήδεια
ν’ήμα	νήμα	4	
ν’ιάτα	νιάτα	1	
Ν’ίκαδρους	Νίκανδρος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ν’ίκ’’	Νίκη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ν’ικ’ηφόρους	Νικηφόρος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ν’ικουμάχ’’	Νικομάχη	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ν’ίκους	Νίκος	1	
Ν’ιόβ’	Νιόβη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Νίκαδρη	Νίκανδρε	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Νίκαdρ<u>ου</u>ς	Νίκανδρος	8	
ν'οίκ'	νοίκι	1	
ν'οίκ'’	νοίκι	1	
ν'ύφ’	νύφη	5	
ν'ύχ'<u>ια</u>	νύχια	7	
ν'ύχτα	νύχτα	5	
<u>ου</u>ηρός	νοερός	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ui]
<u>ου</u>νός	νονός	1	
<u>ου</u>ς	νους	8	
ξ’λέν'<u>ιου</u>ς	ξύλινος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
ξ’λέν'<u>ιου</u>ς	ξύλινος	24	< ξυλένιος
ξανά	ξανά	4	
Ξανθίππ’	Ξανθίππη	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ξάνθ<u>ου</u>ς	Ξάνθος.	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Ξάνθ<u>ου</u>ς	Ξάνθος	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ξέμ<u>η</u>, ξύν<u>ουμη</u>	ξύνομαι	5	
ξέπν<u>ουου</u>	ξέπνοου	9	γεν. του επιθ. ξέπν**<u>ουου</u>**ς φωνηεντικό σύμπλεγμα [uu]
ξέπν<u>ουου</u>ς	ξέπνοος	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [uu]
ξέρ<u>ου</u>	ξέρω	7	
ξέστρ<u>ου</u>τ<u>ου</u>ς	ξέστρωτος	11	χωρίς σαμάρι, ξεσαμάρωτος συνώνυμο: **ξ<u>η</u>σαμάρ<u>ου</u>τ<u>ου</u>ς**
ξ<u>η</u>b’δικλώνου	ξεπεδικλώνω	12	
ξ<u>η</u>ζεύ<u>ου</u>	ξεζεύω	11	χωρίζω τα ζώα από τον ζυγό
ξ<u>η</u>καβαλ'’κ'εύ<u>ου</u>	ξεκαβαλικεύω	19	
ξ<u>η</u>καπιστρών<u>ου</u>	ξεκαπιστρώνω	19	βγάζω το **καπίστρι** από το ζώο

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
ξηκαστίζου, ξηκαστλώνου	ξεκαστίζω	12	αποσυνδέω το **καστλίκ'** από το κεφάλι του ζώου
ξηκουλ'ιάζουμη	ξεκωλιάζομαι	5	
ξηκουλ'ιάστ'κ'η (ρ. ξηκουλ'ιάζουμη)	ξεκωλιάστηκε (ξεκωλιάζομαι)	5	Αόριστος του ρ. **ξηκουλ'ιάζουμη** (= ξεκωλιάζομαι)
ξηκουρασά	ξεκούραση	19	
ξηλ'ύνουμη	λύνομαι	11	ελευθερώνομαι από το δέσιμο [< ξελύνομαι]
Ξηνοκράτ'ς	Ξενοκράτης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ξηνουφόντ'ς, Ξηνουφόνδας	Ξενοφών	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ξηπητάλουτους	ξεπετάλωτος	12	χωρίς πέταλα, που του έχουν βγάλει τα πέταλα
ξηπηταλώθ'κ'η	ξεπεταλώθηκε	19	του βγήκε το πέταλο
ξηράδ^{γ}ια!	ξεράδια!	7	να βγάλεις ξεράδια = να ξεραθείς!
ξηρόβ'χας	ξερόβηχας	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νχ]
ξηρόβ'χ'ης	ξερόβηχες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νç]
ξηρουκούμτσου	ξεροκόμματο	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
ξησαμαρίζου	ξεσαμαρίζω	12	βλέπε: **ξησαμαρώνουμη**
ξησαμάρουτους	ξεσαμάρωτος	11	χωρίς σαμάρι συνώνυμο: **ξέστρουτους**
ξησαμαρώνου	ξεσαμαρώνω	12	βγάζω το σαμάρι από το ζώο
ξησαμαρώνουμη	ξεσαμαρώνομαι	11	μου βγάζουν το σαμάρι, μου φεύγει το σαμάρι
ξηστρώνου	ξεστρώνω, ξεσαμαρώνω	12	
ξηφουρτώνου	ξεφορτώνω	12	
ξίδ'	ξίδι	8	
ξόανου	ξόανο	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [όa]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
ξουράφ', ξ<u>ου</u>ράφ^χ<u>ια</u>	ξυράφι, ξυράφια	5	
ξύν<u>ουμη</u>	ξύνομαι	7	
ξύν<u>ουμη</u>, ξέμ<u>η</u>	ξύνομαι	5	
ξυστεί (ξύν<u>ουμη</u>, ξέμ<u>η</u>)	ξυστεί (ξύνομαι)	5	Παθητικό απαρέμφατο του ρ. **ξύν<u>ουμη</u>** (= ξύνομαι)
οdά	όταν	5	
οdά 'πρ<u>η</u>π<u>η</u>	όταν έπρεπε	5	
οι	οι	2	ονομαστική πληθυντικού του άρθρου στο αρσενικό γένος
οι	οι	2	ονομαστική πληθυντικού του άρθρου στο θηλυκό γένος
οι bαbάδ<u>η</u>ς	οι μπαμπάδες	2	
οι αέρ'δ<u>η</u>ς	οι αέρηδες	2	
οι αθρώπ'	οι άνθρωποι	2	
οι αυλές	οι αυλές	2	
οι γ^ι'ναίκ^ι<u>η</u>ς	οι γυναίκες	2	
οι γ^ι<u>ιαγ</u>^ι<u>ιάδη</u>ς	οι γιαγιάδες	2	
οι μανάδ<u>η</u>ς	οι μανάδες	2	
οι νέοι	οι νέοι	2	
οι παπάδ<u>η</u>ς	οι παπάδες	2	
Όμηρ<u>ου</u>ς	Όμηρος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
όμοι<u>ου</u>	όμοιου	4	
όμοι<u>ου</u>	όμοιο	4	
όμ<u>ου</u>ρφ<u>ου</u>ς	όμορφος	4	
όπ<u>ου</u>ς	όπως	4	
όπ<u>ου</u>ς	όπως	5	
όπ^χ<u>οια</u>	όποια	4	
όπ^χ<u>οιη</u>ς	όποιες	4	
όπ^χ<u>οιοι</u>	όποιοι	4	
όπ^χ<u>οιου</u>	όποιου	4	
όπ^χ<u>οιου</u>	όποιο	4	
όπ^χ<u>οιου</u>ς	όποιος	7	
όπ^χ<u>οιου</u>ς, όπ^χ<u>οια</u>, όπ^χ<u>οιου</u>	όποιος -α -ο	5	
<u>ου</u>	ο	2	ονομαστική ενικού του άρθρου στο αρσενικό γένος
<u>ου</u> bαbάς	ο μπαμπάς	2	
<u>ου</u> αέρας	ο αέρας	2	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
ου άθρουπους	ο άνθρωπος	2	
ου νέους	ο νέος	2	
ου παπάς	ο παπάς	2	
ουdάς	οντάς	7	**ουdάς** < οντάς < τούρκ. oda = δωμάτιο]
Ουδυσσέας, Δυσσεύς	Οδυσσεύς	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ουζάλ		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα [< Οζάλ (παλαιός τούρκος πρωθυπουργός)]
ούι!	–	2	κλητικό επιφώνημα
ουκά	οκά	5	
Ουκ'υρρόη	Ωκυρρόη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ούλ'’	όλη, όλοι, όλους	5	
ούλ'’	όλους	8	ονομαστική και αιτιατική πληθυντικού του: **ούλους**
ούλου του λάδ’ π’λ'ήθ’κ'η	όλο το λάδι πουλήθηκε	22	τριμελές συμφωνικό σύμπλεγμα [δρ]
ούλους, ούλ'’, ούλου	όλος -η -ο	5	
ούλους, ούλ'’, ούλου	όλος, όλη, όλο	8	Πληθυντικός: **ούλ'’, ούλης, ούλα**
ούλους, ούλ'’, ούλου	όλος, όλη, όλο	22	
Ουλυbία, Λυbία	Ολυμπία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ουποίης	οποίες	4	
ουποίοι	οποίοι	4	
ουποίου	οποίου	4	
ουποίου	οποίο	4	
ουραίοι	ωραίοι	9	επίθ. ουραίους φωνηεντικό σύμπλεγμα [éi]
ουραίους	ωραίος	4	
ουραίους	ωραίος	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [éu] και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Ουραν'ία	Ουρανία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ουρανός		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
ουργ'ιά	οργιά	5	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Ουρέστης	Ορέστης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ουρίουν, Ουρίουνας	Ωρίων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ουρφέας	Ορφεύς	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ούτη	ούτε	8	
π'κουσά	μπουκιά	5	**b'κώνου** = μπουκώνω > μπουκωσιά > b'κουσά > π'κουσά = μπουκιά (με αηχοποίηση του [b] πριν από το άηχο [k])
π'λάει λάδ' χʲύμα	πουλάει λάδι χύμα	22	[δç]
π'λάου	πουλώ	5	
π'λάου, π'λώ	πουλώ	8	
π'λάρ'	πουλάρι	11	
π'λαράκʲ	πουλαράκι	11	
π'λάς	πουλάς	8	ρ. **π'λάου, π'λώ**
π'λάς (ρ. π'λάου)	πουλάς (πουλώ)	5	
π'λάς τουν ήλʲιου κι αγουράζ'ς του φηgάρ'.	πουλάς τον ήλιο κι αγοράζεις το φεγγάρι	5	
π'λʲήθ'κʲη (π'λʲέμη)	πουλήθηκε (πουλιέμαι)	22	
π'λʲί, π'λʲιά	πουλί, πουλιά	8	
π'νακουτή	πινακωτή	8	
π'σ'τᵡιά		11	δερμάτινη λουρίδα στο πίσω μέρος του σαμαριού, η οποία περνάει πίσω από τα οπίσθια του ζώου και κάτω από την ουρά του για να συγκρατεί το σαμάρι στον κατήφορο [< πισωτιά < οπισθία]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
π'χός	μπουχός	1	< b'χός (με αηχοποίηση του [b] πριν από το άηχο [χ])
π'χός	μπουχός	11	λεπτή αχυρόσκονη (συνηθισμένη στο αλώνισμα) [**π'χός** < b'χός < bουχός < μπουχός] (**Πήγα στ' αλών'' κ'η γ'έμ'σα π'χό** = Πήγα στο αλώνι και γέμισα μπουχό)
Παδηλάκ'ς	Παντελάκης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
παδρεύητη	παντρεύεται (παντρεύομαι)	5	ρ. **παδρεύουμη**
παδρεύου	παντρεύω	5	
παδρηυτεί	παντρευτεί (παντρεύομαι)	7	απαρέμφ. του ρ. **παδρεύουμη**
πάδρηψα (ρ. παδρεύου)	πάντρεψα	5	Αόριστος του ρ. **παδρεύου** (= παντρεύω)
πααίνου	πηγαίνω	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [aé]
παγουμάρα	παγωμάρα	20	
πάγους, γεν. **πάγ'**	πάγος, γεν. πάγου	20	
πάει	πάει	8	ρ. **πάου**
παζάρ'	παζάρι	8	
πάηνη	πήγαινε	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ái]
πάθη	πάθη	24	
παϊδάκ'ια	παϊδάκια	4	
παίρν''ς	παίρνεις	8	ρ. **παίρνου**
παίρνου	παίρνω	1	
παίρνου	παίρνω	5	
παίρνου	παίρνω	8	
παίρνου δρόμου	αφηνιάζω	11	παίρνω δρόμο, ξαφνιάζομαι και τρέχω
παλ'κουκαύτ'ς	παλουκοκαύτης	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
παλ'ʼκαρουμούλαρου		19	μουλάρι γεροδεμένο και δυνατό [< παλικαρομούλαρο] Λέγεται και **γουμαρουμούλαρου**
παλ'ιόγ'ʼδα	παλιόγιδα	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jδ]
παλ'ιόκουζμους	παλιόκοσμος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
παλ'ιόπ'τσα	παλιόπουτσα	13	αντρικό παρατσούκλι στον Παγώνδα
παλ'ιουκούδ'νου	παλιοκούδουνο	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δn]
παλούκ'ʼ	παλούκι	8	
παλούκ'ʼ	παλούκι	11	παλούκι, μικρός πάσαλος (ξύλινο ή μεταλλικό πασαλάκι το οποίο μπήγεται στο χώμα και στο οποίο δένεται η άκρη του **καπιστριού** του ζώου για να μην απομακρύνεται αυτό)
Παμεινώνδας	Επαμεινώνδας	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πανάγους, γεν. **Πανάγ'**	Πανάγος, γεν. Πανάγου	20	
πάνη	πάνε	1	
πανουκάβαλου	πανωκάβαλο	11	δερμάτινη λουρίδα στο πίσω μέρος του σαμαριού, η οποία περνάει πάνω από τα καπούλια του ζώου, και κάθετα προς την **π'σ'τ$^{\chi}$ιά** για να την συγκρατεί ώστε να μην πέφτει χαμηλά και εμποδίζει το ζώο στο περπάτημα [< πάνω + καβάλα]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
πανουσάμαρα	πανωσάμαρα	12	στην κορυφή του σαμαριού ανάμεσα στα φορτία των δύο πλευρών του σαμαριού
πάου	πάω	8	
παπά!	παπά!	2	κλητική
Παπαγ$^{\iota}$ιώργ$^{\iota}$’ς	Παπα-Γιώργης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Παπαδ’μητράκ$^{\iota}$’ς	Παπα-Δημητράκης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
παπαδ$^{\gamma}$ιά	παπαδιά	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
παπάδης!	παπάδες!	2	κλητική
Παπαϊππουκράτ’ς	Παπα-Ιπποκράτης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Παπακαυλαδούρ’ς		18	παρατσούκλι ενός παπά στον Παγώνδα Βλέπε **καυλαδούρ’ς**
παπάς	παπάς	5	
Παπαστέλ$^{\iota}$’ιους	Παπα-Στέλιος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
πάπ$^{\chi}$ια	πάπια	1	
πάρ’ (παίρνου).	πάρε	5	Προστακτική του ρ. **παίρνου** (= παίρνω).
παραγάδ’	παραγάδι	22	
παραγ$^{\iota}$ιοί	παραγιοί	4	
παράς	παράς	5	
Παρασκ$^{\iota}$ηυάς	Παρασκευάς	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Παράσχους	Παράσχος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πάρη (παίρνου)	πάρε (παίρνω)	7	Προστακτική του ρ. **παίρνου** (= παίρνω).
Πάρις	Πάρις	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πασάς	πασάς	5	
παστρεύ’ κ’κ$^{\iota}$ιά	καθαρίζει κουκιά	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vk]
πάτ’σα	πάτησα	4	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
πάτερ<u>ου</u>	πάτερο	8	
Πατιν^ι<u>ιά</u>		18	< πατινιά < **πατ'ν^ι<u>ιά</u>** < **Πάτνου** (= Πάτμος) παρατσούκλι στον Παγώνδα
πατούχας	πατούχας	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Πάτρα	Πάτρα (< Κλεοπάτρα)	5	Κλεοπάτρα
Πατρ<u>ου</u>κλάκ^ι'	Πατροκλάκι	15	μικρός Πάτροκλος και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Πάτρ<u>ου</u>κλ<u>ου</u>ς	Πάτροκλος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πατσάς	πατσάς	4	
πέταλ<u>ου</u>	πέταλο	7	
πέταλ<u>ου</u>	πέταλο	11	
πηd<u>ου</u>μούν^ι'	πεντομούνι, πέντε γυναίκες	13	< πέντε (**πέδη**)+ μουνί (**μ'ν^ιί**). (παρατσούκλι στον Παγώνδα)
Πηγ^ιή	Πηγή	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα (< πηγή)
πήγ^ι<u>η</u> (παέν<u>ου</u>)	πήγε (πηγαίνω)	22	
πήγ^ι<u>η</u> <u>ού</u>λ<u>ου</u> τ<u>ου</u> βράδ' <u>τζ</u>άbα	πήγε όλο το βράδυ τζάμπα	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δʤ]
πηδ^γ<u>ιά</u>	παιδιά	1	
πηδ^γ<u>ιά</u> (πηδί)	παιδιά	5	
πηδ^γ<u>ιού</u>ν<u>η</u>ς	παιδιών	4	
πηδί	παιδί	20	
πηδί, πηδ^γ<u>ιά</u>	παιδί, παιδιά	5	
πηλαγ^ι'ν^ι<u>ιοί</u>	πελαγινοί	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jŋ]
Πηλαγ^ιία	Πελαγία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πηλ<u>ου</u>πίδας	Πελοπίδας	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πην<u>η</u>λόπ'	Πηνελόπη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
πηρ'βουλάρ'ς, πηρ'βουλαρ^{γ}ιά	περιβολάρης, περιβολάρισσα	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
πηρ'σεύ'	περισσεύει	8	ρ. **πηρ'σεύ'ου**
πηρ'σεύ'ου	περισσεύω	8	
πήρης	πήρες	1	
Πηρίαdρους	Περίανδρος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πηρικλ^{ι}ής	Περικλής	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πηριμέν^{ι}' (πηριμένου)	περιμένει (περιμένω)	7	
πηριμένου	περιμένω	7	
πηρπάτ'σα	περπάτησα	4	
Πηρσηφόν^{ι}'	Περσεφόνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πηρσία	Περσία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πητ'νάρ'	πετεινάρι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
πητ'νός	πετεινός	8	
πητ'νουχουρίζου	πετεινοχωρίζω	8	**πητ'νουχουρίζου** (για κοτόπουλο) = φτάνω σε ηλικία που ξεχωρίζω αν είμαι κόκορας ή κότα
πητ'νουχώρ'ση	πετεινοχώρισε	8	ρ. **πητ'νουχουρίζου**
πητάγ^{ι}ηση	πετάγεσαι	7	
πηταλόπρουκ^{ι}ης	πεταλόπροκες	11	τα σιδερένια καρφιά με τα οποία ο πεταλωτής στερεώνει το πέταλο στην οπλή του ζώου [< πέταλο + πρόκα]
πηταλούδα	πεταλούδα	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
πηταλουμένους	πεταλωμένος	12	
πηταλουτής	πεταλωτής	11	
πηταλώνου	πεταλώνω	11	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Πητσαλέκους		18	παρατσούκλι κάποιου Αλέκου στον Παγώνδα [< πέτσα + Αλέκος]
πητσέν'ιους	πέτσινος, δερμάτινος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
πιέζου	πιέζω	4	
πίκρης	πίκρες	7	
πισ'νός, πισ'ν'ή, πισ'νό	πισινός -ή -ό	5	οπίσθιος
πίτα	πίτα	7	
πιτσουνάκ'	πιτσουνάκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Πλακ'ίδας		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
Πλατάνα	Πλατανιώτισσα	13	γυναικείο παρατσούκλι
Πλάτουν, Πλάτουνας	Πλάτων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πληυρό	πλευρό	4	
πλ'ηγάζ'ς (πλ'ηγάζου)	ενοχλείς	7	ρ. **πλ'ηγάζου**
πλ'ηγάζου	ενοχλώ	7	**πλ'ηγάζου** = ενοχλώ επίμονα και φορτικά, βασανίζω
πλ'ηγή	πληγή	7	
πλ'ηγή τ' φαραώ	πληγή του φαραώ	7	
πλ'ήρουνη (ρ. πλ'ηρώνου)	πλήρωνε (πληρώνω)	5	Προστακτική ενεστώτα και οριστική παρατατικού του ρ. **πλ'ηρώνου**)
πλ'ηρώνου	πληρώνω	5	
πλ'ιένου	πλένω	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ié]
Πλούταρχους	Πλούταρχος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πλούτους	Πλούτος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πν'ίγ''κα (πν'ίγουμη)	πνίγηκα (πνίγομαι)	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jk]
πν'ίγ''κ'η (ρ. **πν'ίγουμη**)	πνίγηκε (πνίγομαι)	21	Αόριστος του ρ, **πν'ίγουμη** (= πνίγομαι) συμφωνικό σύμπλεγμα [jc]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
πν'ίγουμη	πνίγομαι	5	
πνουές	πνοές	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ué]
πόνους	πόνος	24	
πότ'ζα	πότιζα	4	
πουδάρ'	ποδάρι, πόδι	1	
πουδαράκ''	ποδαράκι	5	
Πουδίτσα		18	ποδίτσα παρατσούκλι στον Παγώνδα
πουδόγ''ρους	ποδόγυρος	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jr]
πουλ'υβόλου	πολυβόλο	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Πουλ'υδεύκ''ς	Πολυδεύκης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πουλ'υκράτ'ς	Πολυκράτης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πουλ'υν'είκ''ς	Πολυνείκης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πουλ'υξέν''	Πολυξένη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πουλούκ''	πουλούκι	12	σιδερένιο αλέτρι [< pulluk]
Πουλύβιους	Πολύβιος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πουνουκ'οίλ''ς	πονοκοίλης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
πουρδ^{γ}ιάς	πορδιάς	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα στον Παγώνδα
πουρεύητη (ρ. πουρεύουμη)	πορεύεται (πορεύομαι)	5	
πουρεύουμη	πορεύομαι	5	
πράμα	πράγμα	8	
πράματα	πράγματα	7	
Πραξία	Ευπραξία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Πραξινόη	Πραξινόη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πραξιτέλ'ς	Πραξιτέλης	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
πρασ^{χ}ιά	πρασιά	4	
πρέπ'	πρέπει	5	
πρόβ^{γ}ειους	πρόβειος	1	
πρόκα	πρόκα	11	μεγάλο καρφί
προυgάου, bρουgάου		11	διώχνω με θόρυβο, αφηνιάζω, ξαφνιάζομαι και τρέχω [< πρόγκα < σλαβ. pruca] (**πρόg'ξη του ζό**)
προυγόν', προυγόν'ια	προγόνι, προγόνια	8	
προυκάλανους (αρσ.), προυκαλάν' (ουδ.)	τεχνητό αυλάκι από σανίδια ή απο κορμό δέντρου	13	< μσν. προ-κανάλιον < λατ. canalis και παρατσούκλι στον Παγώνδα
προυτουχρουν'ιάτ'κου	πρωτοχρονιάτικο	4	
πρώτα	πρώτα	7	
Πυθαγόρας	Πυθαγόρας	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Πυθαγόρειου	Πυθαγόρειου	4	
πύραυλους	πύραυλος	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vl]
π^{χ}ιά	πια	4	
π^{χ}ιάν'	πιάνει	8	ρ. **π^{χ}ιάνου**
π^{χ}ιάνου	πιάνω	8	
π^{χ}ιάσ'νη	πιάσουν	7	
π^{χ}οιές	ποιες	4	
π^{χ}οιοί	ποιοι	4	
π^{χ}οιοί	ποιοί	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ií]
π^{χ}οιός	ποιος	1	
π^{χ}οιός	ποιος	5	
π^{χ}οιού	ποιου	4	
ράβ' ν'υφικά	ράβει νυφικά	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νɲ]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
ράβ' ρούχα	ράβει ρούχα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vr]
ράβ' φουρέματα	ράβει φορέματα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vf]
ράγα	ρώγα	1	
ραδίκ'	ραδίκι	22	
ράφ'	ράφι	4	
Ρέα	Ρέα	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ρηβ'θ^{χ}ιού	ρεβιθιού	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νθ]
ρηματ^{χ}ιά	ρεματιά	1	
Ρήνηνα		18	Ρήναινα παρατσούκλι στον Παγώνδα
ρίγαν'	ρίγανη	8	
ρόβ'ς	ρόβης	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vs]
ρόζους	ρόζος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
ρόϊδου	ρόδι	1	
Ρουδάνθ', Ρουδάνθη	Ροδάνθη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ρουδόπ'	Ροδόπη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ρουδουθέα	Ροδοθέα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ρουιδ'ζμένους	ροδισμένος	22	τριμελές συμφωνικό σύμπλεγμα [δzm]
ρουιδίζου	ροδίζω	22	
Ρουμαίικους	Ρωμαίικος	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [éi]
ρουμέικα	ρωμέικα	4	
Ρουξάν'	Ρωξάνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Ρουτσκαρής		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα
ρούχου	ρούχο	20	
σ', σου	σου	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του β' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
σ'κάς, σ'κού	συκάς, συκού (που αγαπάει πολύ τα σύκα).	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
σ'μάδ'	σημάδι	1	
σ'μάδ' γ'ια σφηdόνα	σημάδι για σφεντόνα	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δj]
σ'νάπ'	σινάπι	1	
σ'τάρ	σιτάρι	4	
σά dου gούκου	σαν τον κούκο	7	
σά, σαν	σαν	7	
σάbους	σάμπως	1	
Σάββατου	Σάββατο	8	
σαΐτα	σαΐτα	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [aí]
σακάτ'ς	σακάτης	4	
σακί	σακί	8	
σακόδημα	σακόδεμα	8	**σακόδημα** = σακόδεμα = το σχοινί με το οποίο δένεται ένα σακί ή το ίδιο το δέσιμο του σακιού
σακούλα	σακούλα	12	
σαλάγ'ʼμα	σαλάγημα	21	συμφωνικό σύμπλεγμα [jm]
σαλ'ʼgαράκ'ʼ	σαλιγκαράκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
σαμάρ'	σαμάρι	4	
σαμάρ'	σαμάρι	11	
σαμαρουμένους	σαμαρωμένος	11	[Μετοχή παθ. παρακειμένου του ρ. **σαμαρώνου**]
σαμαρώνου	σαμαρώνω	11	βάζω σαμάρι σε ζώο
Σάμηνα	Σάμαινα	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Σαμ'ιώτ'σσα	Σαμιώτισσα	1	
σανός	σανός	20	
σαπ'ναρ'γιά	σαπωνοποιός (που παρασκεύαζε σαπούνι)	13	και γυναικείο παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
σαράda	σαράντα	5	
σας	σας	3	Αδύνατος τύπος της γενικής πληθυντικού του β’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
σας	σας	3	Αδύνατος τύπος της αιτιατικής πληθυντικού του β’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
σεις!, ησείς!	εσείς!	3	Δυνατοί τύποι της κλητικής πληθυντικού του β’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
σεις, ησείς	εσείς	3	Δυνατοί τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του β’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
σένα, ησένα	εσένα	3	Δυνατοί τύποι της γενικής ενικού του β’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
σένα, ησένα	εσένα	3	Δυνατοί τύποι της αιτιατικής ενικού του β’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
σέρνου	σέρνω	7	
σέρνου	σέρνω	11	σύρω τραβώντας το **συρdάρ’** ενός ζώου και το οδηγώ
ση	σε	3	Αδύνατος τύπος της αιτιατικής ενικού του β’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
σηdούκ^ι’’	σεντούκι	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Σηβαστός	Σεβαστός	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
σηρέτ’ς	σερέτης	5	(< τουρκ. irret) = δύστροπος
Σκαρπάθ^αιους	Καρπάθιος, από την Κάρπαθο	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
σκατά	σκατά	7	
σκέλ^ιια.	σκέλη	5	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
σκ'ιάδ'	σκιάδι	22	
σκ'ύλους	σκύλος	7	
σκότουνη (ρ. σκουτώνου)	σκότωνε (σκοτώνω)	5	Προστακτική ενεστώτα και οριστική παρατατικού του ρ. **σκουτώνου**
σκουλ'ειό	σχολειό	4	
σκουλ'ειού	σχολειού	4	
Σκουρέικα	Σκουρέικα	4	
Σκουρηικ'ιώτ'ς	Σκουρεϊκιώτης	4	
Σκουρηικ'ιώτ'ς	Σκουρεϊκιώτης	9	κάτοικος των Σκουρέικων φωνηεντικό σύμπλεγμα [ii]
σκούρους	σκούρος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
σκουτάδ'	σκοτάδι	22	
σκουτώνου		5	
σλούκ'	νεροχύτης	1	
σόι	σόι	8	
Σόλουν, Σόλουνας	Σόλων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
σου, σ'	σου	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του β' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
σουβλάου, σουβλώ	σουβλώ	11	κεντρίζω, πιέζω το **σουβλί** πάνω στο δέρμα του ζώου για να το αναγκάσω να προχωρεί πιο γρήγορα [< σουβλί]
σουβλί	σουβλί	11	κομμάτι βέργας από κατασκευής μυτερό, ή ειδικά πελεκημένο, στη μια του άκρη που πιέζεται πάνω στο δέρμα του ζώου και το ερεθίζει ώστε αυτό να προχωρεί πιο γρήγορα
σουκακ'ιάρα	σοκακιάρα (που γυρίζει στις γειτονιές κουτσομπολεύοντας)	13	< σοκάκι και αντρικό παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Σ<u>ου</u>κράτ'ς	Σωκράτης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
σούμα	σούμα, τσίπουρο	13	< ινδ. soma και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
σουραύλ'	σουραύλι	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vʎ]
σ<u>ου</u>ρός	σωρός	11	
Σ<u>ου</u>φία	Σοφία (< σοφία)	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Σ<u>ου</u>φ<u>ου</u>κλ'ής	Σοφοκλής	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
σπαζμέν<u>ου</u>ς	σπασμένος	7	**σπαζμέν<u>ου</u>ς** = άρρωστος, ανάπηρος
σπασμέν<u>ου</u>ς	σπασμένος	5	
σπέρν'ν<u>η</u>	σπέρνουν	8	< σπέρνουνε, ρ. **σπέρν<u>ου</u>**
σπέρν<u>ου</u>, σπέρν<u>ου</u>μ<u>η</u>	σπέρνω, σπέρνομαι	8	
σπίτ'	σπίτι	1	
σπίτ'!	σπίτι!	2	κλητική
σπίτ^{χ}<u>ια</u>!	σπίτια!	2	κλητική
σπόρ<u>ου</u>ς	σπόρος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
στα τέσσ<u>η</u>ρα	στα τέσσερα	11	και με τα τέσσερα πόδια το ένα μετά το άλλο διαδοχικά (τρέξιμο του ζώου, με ασυγχρόνιστα πόδια, σε αντίθεση με τον καλπασμό, όπου τα δύο μπροστικά πόδια συγχρονίζονται και τα δύο οπίσθια επίσης)
στάμνα.	στάμνα	5	
στάχ'	στάχυ	11	
Στέλ'<u>ιου</u>ς	Στέλιος	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Στέφαν<u>ου</u>ς	Στέφανος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
στη dρύπα τ'	στην τρύπα του	7	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
στ<u>ου</u> b'γάδ κατούρ'σ<u>η</u>	στο πηγάδι κατούρησε	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δk]
στ<u>ου</u> b'γάδ' βάλ' τ<u>ου</u>	στο πηγάδι βάλε το	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δv]
στ<u>ου</u> g'<u>η</u>ρό τ'	στον καιρό του	8	< στ<u>ου</u>ν κ'<u>η</u>ρό του
στ<u>ου</u> σκ<u>ου</u>τάδ' δέ βλέπ'ς τίπ<u>ου</u>τα	στο σκοτάδι δεν βλέπεις τίποτε	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δδ]
στ<u>ου</u>(ν)	στον	5	< σε τον
στουβαν'ίζου		8	**στουβαν'ίζου** (< στούμπος = κόπανος) = κοπανίζω, χτυπώ
στ<u>ου</u>λ'ζ<u>ουμη</u>	στολίζομαι	5	
στ<u>ου</u>λ'ίστ'κ'<u>η</u> (ρ. στ<u>ου</u>λ'ζ<u>ουμη</u>)	στολίστηκε (στολίζομαι)	5	
στουμπαν'ίζ<u>η</u>τ<u>η</u>	στουμπανίζεται	8	ρ. **στουβαν'ίζου**
στ<u>ου</u>ν<u>η</u>	στονε	7	σ' αυτόν
στραβός, στραβή, στραβό	στραβός, στραβή, στραβό	8	
στραβός, στραβοί	στραβός, στραβοί | τυφλός, τυφλοί	8	
στραγάλ'',. στραγάλ'<u>ια</u>	στραγάλι, στραγάλια	5	
στρατούρ'	στρατούρι	19	Το μαλακό μέρος του **σαμαρ''<u>ιού</u>**, το μάλλινο υπόστρωμα, υπόσαγμα [< ιταλ. strato + -ούρι]
Στράτ<u>ου</u>ς	Στράτος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Στράτσ<u>ου</u>ς		18	παρατσούκλι στον Παγώνδα **τ' Στράτσ' η βρύσ'**
στρ<u>η</u>μμάτ'ζμα	στρεμμάτισμα	8	**στρ<u>η</u>μμάτ'ζμα** = βαθύ σκάψιμο χωραφιού το καλοκαίρι για να φυτευτεί αμπέλι τον χειμώνα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Στρουg'ʼλός		18	[< στρογγυλός] παρατσούκλι στον Παγώνδα
στρουμένους	στρωμένος	11	Βλέπε: **στρώνου του ζό, στρώνου του χουράφ'**.
στρουμφάκ'ʼ	στρουμφάκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
στρουπαρόλ'ʼ		11	μικρό καρφί με πλατύ κεφάλι [**στρουπαρόλ'ʼ** < τρουπώνω < τρυπώνω] (Πολλά **στρουπαρόλ'ια** κάρφωνε ο τσαγκάρης κάτω από τις σόλες των παπουτσιών – ιδίως των άρβυλων, που φοριούνταν στις γεωργικές δουλειές – για να μην φθείρονται/λιώνουν γρήγορα)
στρουπίνα	στρουπίνα	11	ξύλο με διχάλα στην άκρη του που στήνεται όρθιο για να υποστηρίζει το φορτίο της μιας πλευράς του σαμαριού ενός ζώου ωσότου φορτωθεί και η αλλη πλευρά του σαμαριού και εξασφαλιστεί η ισορροπία των δύο φορτίων. [μεγεθυντικό του αρχ. τρόπις] συνώνυμο: **φουρτουτήρα**
στρώνου	στρώνω	12	
στρώνου του ζό	σαμαρώνω το ζώο	11	συνώνυμο: **σαμαρώνου του ζό**
στρώνου του χουράφ'	στρώνω το χωράφι	11	ισιώνω το φρεσκοοργωμένο χωράφι

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
συ	εσύ	7	
σύ	εσύ	5	
συ!, ησύ!	εσύ!	3	Δυνατοί τύποι της κλητικής ενικού του β' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
συ, ησύ	εσύ	3	Δυνατοί τύποι της ονομαστικής ενικού του β' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
συgρουόμηνου	συγκρουόμενο	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [uό]
σύκου	σύκο	5	
σύκου	σύκο	7	
σύκου, σύκα.	σύκο, σύκα	5	
συρdάρ'	συρντάρι	11	η αλυσίδα και το σχοινί του καπιστριού [< συρτάρι]
συρdαρόσκ'ινου	συρνταρόσκοινο	11	σχοινί του **συρdαρ^{γ}ιού**
σφάζου	σφάζω	5	
σφάξη (ρ. σφάζου)	σφάξε (σφάζω)	5	Προστακτική αορίστου του ρ. **σφάζου** (= σφάζω)
σφάξη μη	σφάξε με	5	
σφηdόνα	σφεντόνα	22	
σφιγμένους	σφιγμένος	20	
σώπα	σώπα	7	
τ' , d'	του	2	γενική ενικού του άρθρου στο αρσενικό γένος
τ' αdρίκ'εια	αντρικά	12	αντρική ίππευση, ίππευση διχαλωτά, καβάλα με το ένα πόδι από τη μια πλευρά του ζώου και το άλλο από την άλλη [< τα αντρικά]
τ' αdρούς τς	του άντρα της	8	**αdρούς** < αdρός < αντρός < ανδρός = άντρα (γενική πτώση)
τ' αγόρ'	το αγόρι	2	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
τ' αγόρ^{γ}ια	τα αγόρια	2	
τ' αγουρ^{γ}ιού	του αγοριού	2	
τ' αέρα	του αέρα	2	
τ' αθρώπ'	του ανθρώπου	2	
τ' Αϊ Βασ'λ^{ι}ειού	του Αγίου Βασιλείου	4	
τ' θείου	του θείου	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [íu]
τ' μάνα	τη μάνα	2	
τ' νέου	του νέου	2	
τ' παπά	του παπά	2	
τ' σπιτ^{χ}ιού	του σπιτιού	2	
τ' φόβ' σ'	του φόβου σου	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vs]
τ' φόβ' τ'	του φόβου του	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vt]
τ', d'	του	2	γενική ενικού του άρθρου στο ουδέτερο γένος
τ', d'	τοι	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τ', d', τα, dα	τα	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τ', d', το, do, του, dου	το	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τ', d', του, dου	του	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τ', d', του, dου	του	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τ', την^{ι}, d', dην^{ι}	τη	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τ'χ^{ι}αίν^{ι}'	τυχαίνει	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
τα βιβλ^ιία	τα βιβλία	2	
τα γ^ι'ναικ^ιεια	γυναικεία	12	γυναικεία ίππευση, καβάλα και με τα δύο πόδια από τη μια πλευρά του ζώου (συνήθως την δεξιά) [< τα γυναικεία]
τα σπίτ^χια	τα σπίτια	2	
τα, dα	τα	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τα, dα, τ',	τα	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τα, τ'	τα	2	ονομαστική και αιτιατική πληθυντικού του άρθρου στο ουδέτερο γένος
Ταγαλάκ^ι'		18	παρατσούκλι (άντρα) στον Παγώνδα
ταβάς	ταψί	1	
τάβλ^ι'	τάβλι	4	
τακ'νάκ^ι'	τακουνάκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
τάραχους	τάραχος, ταραχή	24	
ταύρους	ταύρος	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vr]
τέμπου	τέμπο	1	
τέσσηρα	τέσσερα	8	
Τέταρτους (ου)	Τετάρτη (η)	8	< τέταρτος
τέτ^χοιους	τέτοιος	1	
τζ bαbάδης	τους μπαμπάδες	2	
τζ dηbέλας	της τεμπέλας	5	
τζ βιβλ^ιιούνης	των βιβλίων	2	
τζ βλέπ'	τους βλέπει, τις βλέπει	8	
τζ γ^ιιαγ^ιιάδης	τις γιαγιάδες	2	
τζ γ^ιιαγ^ιιάς	της γιαγιάς	2	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
τζ, τση, τζη, τς	της	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τζ, τσι, τζι, τς	τις, τες	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του θηλυκού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τζ, τσου, τζου, τς	τους	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής πληθυντικού του αρσενικού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τζ, τσου, τζου, τς	τους	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του αρσενικού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τζ’b’άου	τσιμπώ	7	
τζ’bούκα	τσιμπούκα,μεγάλο τσιμπούκι	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
τζ’bούκας	τσιμπούκας	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
τζ’bούκ’’	τσιμπούκι	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
τζ’βάλ’’	τσουβάλι	24	
τζ’γόν’’ς	λεπτός γερός σπάγκος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
τζάbα	τζάμπα	22	
τζάκ’	τζάκι	1	
τζάκ’’, τζάκ’’ια	τζάκι, τζάκια	8	
τζαμ’	τζάμι	4	
τζαναbητ^{χ}ιά	τζαναμπετιά	20	
Τζ^{γ}ια	Τζιά	4	
τζη, τς, τζ, τση,	της	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
τζηρ<u>η</u>μές, τζ<u>η</u>ρ<u>η</u>μέδ<u>η</u>ς	τζερεμές	5	τζερεμές = άδικη ζημιά (< τουρκ. cereme = πρόστιμο)
τζι, τς, τζ, τσι	τις, τες	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τ<u>ζ</u>ισμέδ$^{\gamma}$<u>ια</u>	μπότες	1	
τζίτζιρας, πληθ. τζιτζίρ'	τζίτζικας, τζιτζίκι	10	
τζου, τς, τζ, τσου	τους	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής πληθυντικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τζου, τς, τζ, τσου	τους	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τη g$^{\iota}$λάρα	την κοιλάρα	7	
τη γ$^{\iota}$'ναίκα	τη γυναίκα	2	
τη, τ' , τν, d'	τη(ν)	2	αιτιατική ενικού του άρθρου στο θηλυκό γένος
τ<u>η</u>bέλ$^{\iota}$'ς	τεμπέλης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
τ<u>η</u>bέλ$^{\iota}$'ς, τ<u>η</u>bέλα	τεμπέλης, τεμπέλα	5	
Τηλαύγ$^{\iota}$ης	Τηλαύγης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Τηλέμαχ<u>ου</u>ς	Τηλέμαχος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
τ<u>η</u>λ<u>η</u>υταί<u>ου</u>ς -α -ου	τελευταίος -α -ο	7	
τηνι, d', dηνι, τ'	τη	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τήνι, dήνι, τν<u>η</u>, dν<u>η</u>, τν, dν	την	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τ<u>η</u>ρ$^{\gamma}$<u>ιά</u>ζ' (ρ. τ<u>η</u>ρ$^{\gamma}$<u>ιά</u>ζ<u>ου</u>)	ταιριάζει (ταιριάζω)	5	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
τηρ^{γ}ι<u>ά</u>ζ<u>ου</u>	ταιριάζω	5	
Τ<u>η</u>ρψιχόρ'	Τερψιχόρη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
τ<u>η</u>ς, d<u>η</u>ς	τες	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τιμή	τιμή	7	
τίπ<u>ου</u>τα	τίποτε	22	
τν αυλή	την αυλή	2	
τν, dν, τήν^{ι}, dήν^{ι}, τν<u>η</u>, dν<u>η</u>,	την	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τνη	την	5	Αδύνατος τύπος της Αιτιατικής του θηλυκού του τρίτου προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τό 'δ<u>η</u>σ<u>η</u> ψ'λό κόb<u>ου</u>	τό ʾδεσε ψιλό κόμπο	8	
τό 'χ^{ι}'	τό ʾχει	7	
το, do, τ<u>ου</u>, d<u>ου</u>, τ', d'	το	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τοίχ<u>ου</u>ς	τοίχος	13	
τοίχ<u>ου</u>ς	τοίχος	22	
τόπ'	τόπι	1	
τόπ<u>ου</u>ς (γεν. τόπ')	τόπος	5	
τού		5	Αδύνατος τύπος της γενικής του αρσενικού του τρίτου προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τού 'πανη	του είπαν	5	< του είπανε
τ<u>ου</u> b'γάδ' φαίν<u>η</u>τ<u>η</u> βαθύ	το πηγάδι φαίνεται βαθύ	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δf]
τ<u>ου</u> bαbά	τον μπαμπά	2	
τ<u>ου</u> bαπά	τον παπά	2	
τ<u>ου</u> b<u>η</u>τ'νό	τον πετεινό	8	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
του gόπανου.	τον κόπανο	5	**κόπανους** = κόπανος = ξύλο για το χτύπημα των ρούχων,γουδοχέρι
του gώλου	τον κώλο	5	
του βιβλ'ίου	το βιβλίο	2	
του βόιδ' G'ιώσου του λέμη	το βόδι Γκιώσο το λέμε	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δʝ]
του βόιδ' gρέμ'ση του doίχου	το βόδι γκρέμισε τον τοίχο	22	τριμελές συμφωνικό σύμπλεγμα [δgr]
του βόιδ' σας	το βόδι σας	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δs]
του βράδ' dύθ'κα ηπίσημα	το βράδυ ντύθηκα επίσημα	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δd]
του κ'τάβ' gρημίστ'κ'η	το κουτάβι γκρεμίστηκε	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vg]
του κ'τάβ' παίζ'	το κουτάβι παίζει	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vp]
του κ'τάβ' χάθ'κ'η	το κουτάβι χάθηκε	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vχ]
του καράβ' bήκ'η στου λ''μανάκ''	το καράβι μπήκε στο λιμανάκι	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vb]
του καράβ' γ'έρν''	το καράβι γέρνει	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vj]
του κουστάου του μ'λάρ'		11	το κουστάω το μουλάρι = αναγκάζω το μουλάρι να καλπάσει (Βλέπε και το ρήμα: **κουστάου**)
του λάδ' τ'	το λάδι του	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δt]
του νέου	τον νέο	2	
του π'λάβ' χ'ύθ'κ'η	το πιλάφι χύθηκε	10	συμφωνικό σύμπλεγμα **[vç]**
του παραγάδ' γούπα έπ'ιαση	το παραγάδι γόπα έπιασε	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δγ]
του σκ'ιάδ' bαλώθ'κ'η	το σκιάδι μπαλώθηκε	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δb]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
του σκ'ιάδ' θα του βάλου στου κρημαστάρ'	το σκιάδι θα το βάλω στην κρεμάστρα	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δθ]
του σκ'ιάδ' χάθ'κ'η	το σκιάδι χάθηκε	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δχ]
του σπίτ'	το σπίτι	2	
του τζουρβά	τον τσορβά	7	**τσουρβάς** = τσορβάς, σούπα < τούρκ. corba
του, dου	το	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
του, dου , τ', d'	του	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
του, dου, τ', d'	του	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
του, dου, τ', d', το, do,	το	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
του, τ'	το	2	ονομαστική και αιτιατική ενικού του άρθρου στο ουδέτερο γένος
τουν αέρα	τον αέρα	2	
τουν άθρουπου	τον άνθρωπο	2	
τουν, του	τον	2	αιτιατική ενικού του άρθρου στο αρσενικό γένος
τουν, τουνη, dουν, dουνη	τον	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής ενικού του ουδετέρου του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τουνη	τον(ε)	5	
τουνη	τονε	7	
τουπούζα	μεγάλο ρόπαλο	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
τ<u>ου</u>ς, d<u>ου</u>ς	τος	3	Αδύνατοι τύποι της ονομαστικής ενικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τράβ'μα	τράβηγμα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vm]
τράβ'ξ<u>η</u>, (τραβά<u>ου</u>)	τράβηξε (τραβάω)	24	
τραγ'δάει (τραγ'δά<u>ου</u>)	τραγουδά (τραγουδώ)	7	
τραγ'δά<u>ου</u>	τραγουδώ	7	
τρά<u>ου</u>ς, τράγ'	τράγος, τράγου	20	
Τράτ<u>ου</u>ς		18	ο άντρας της **Τράτας** παρατσούκλι στον Παγώνδα
τραύμα	τραύμα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vm]
τρέμ<u>ου</u>	τρέμω	1	
τρέξ'μ<u>ου</u> στα τέσσ<u>η</u>ρα	τρέξιμο στα τέσσερα	12	τρέξιμο του ζώου, με ασυγχρόνιστα πόδια, σε αντίθεση με τον καλπασμό, όπου τα δύο μπροστικά πόδια συγχρονίζονται και τα δύο οπίσθια επίσης
τρέχ<u>ου</u> στα τεσσ<u>η</u>ρα	τρέχω στα τέσσερα	12	Βλέπε: **τρέξ'μ<u>ου</u> στα τέσσ<u>η</u>ρα**
τρ<u>η</u>λάρα	τρελάρα	7	
τρ<u>η</u>λ'οί	τρελοί, τρελούς	5	Ονομαστική και αιτιατική πληθυντικού του «**τρ<u>η</u>λός**» (= τρελός)
τρ<u>η</u>λός, τρ<u>η</u>λ'ή, τρ<u>η</u>λό	τρελός -ή -ό	5	
τρία	τρία	8	
τρί<u>η</u>να	τρίαινα	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [íi]
τρούβα	τρόμπα, χειροκίνητη αντλία	13	< ιταλ. tromba

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Τρούba	Τρούμπα	13	γειτονιά του Παγώνδα και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
τρουβάς	ντορβάς	12	τρίχινος σάκος [< τουρκ. torba]
Τρρρ		18	παρατσούκλι (άντρα) στον Παγώνδα
τρυγάου	τρυγώ	8	
τρυγάς	τρυγάς	8	ρ. **τρυγάου**
τρύπα	τρύπα	7	
τρύπης	τρύπες	7	
Τρύφουν, Τρύφουνας	Τρύφων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
τρώει	τρώει	9	ρ. τρώου φωνηεντικό σύμπλεγμα [όi]
τρώει (τρώου)	τρώει (τρώω)	7	
τρώνη	τρώνε	7	
τρώνη (ρ. τρώου)	τρώνε (τρώω)	5	
τρώου	τρώω	5	
τρώου	τρώω	7	
τς αέρ'δης	τους αέρηδες	2	
τς αθρώπ'	τους ανθρώπους	2	
τς αυλές	τις αυλές	2	
τς αυλής	της αυλής	2	
τς μανάδης	τις μανάδες	2	
τς μάνας	της μάνας	2	
τς νέοι	τους νέους	2	
τς παπάδης	τους παπάδες	2	
τς σπίτ^{χ}ιούνης	των σπιτιών	2	
τσ ουπάν^{ι}'ς	τσοπάνης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
τς, τζ	τους	2	αιτιατική πληθυντικού του άρθρου στο αρσενικό γένος
τς, τζ	των	2	γενική πληθυντικού του άρθρου στο ουδέτερο γένος

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
τς, τζ, τση, τζη	της	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τς, τζ, τσι, τζι	τις, τες	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του θηλυκού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τς, τζ, τσου, τζου	τους	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής πληθυντικού του αρσενικού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τς, τζ, τσου, τζου	τους	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του αρσενικού του γ’ προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τς’ αγ<u>ου</u>ρ^γι<u>ού</u>ν<u>η</u>ς	των αγοριών	2	
τσ’ απάνd’σ<u>η</u>	τους απάντησε	5	
τσ’κάλ^ι’’	τσουκάλι	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
<u>τσ</u>’πούρα	τσιπούρα	1	
Τσακαγ^ι<u>ιά</u>ν<u>η</u>να		18	Τσακαγιάνναινα < Τσακαγιάννης παρατσούκλι στον Παγώνδα
τσάκαλ<u>ου</u>ς	τσάκαλος, τσακάλι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
<u>τσ</u>αλ^ιτράζ’, <u>τσ</u>αλ^ι’’τράν^ι’’		11	νυχοκόπτης του πεταλωτή, κοφτερό όργανο του πεταλωτή με το οποίο έκοβε στην άκρη το νύχι της οπλής του ζώου για να το ισιώσει και να τοποθετήσει το πέταλο

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
τσανακάς.		5	αυτός που πουλάει τσανάκια < **τσανάκ'** (=τσανάκι, πήλινο πιάτο) < τούρκ. canak < ελληνιστ. σαννάκιον (=περσικό ποτήρι))
τσανάκ'	τσανάκι	1	
τσάπα	τσάπα	4	
τσαρδάκ''	τσαρδάκι	20	
τσαρούχ'ια	τσαρούχια	7	
τσατίλα	τσατίλα	21	
τσατσάρα	τσατσάρα	4	
τσαχπίν''κου τρέξ'μου	τσαχπίνικο τρέξιμο	12	περπάτημα ζώου με συχρονισμό του μπροστινού αριστερού ποδιού με το πίσω δεξιό και του δεξιού μπροστινού ποδιού με το πίσω αριστερό
τσαχπίν''κους	τσαχπίνικος	11	
τση γ''ναίκας	της γυναίκας	2	
τση, τζη, τς, , τζ	της	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τση, τς, τζ	της	2	γενική ενικού του άρθρου στο θηλυκό γένος
τσι γ''ναίκ'ης	τις γυναίκες	2	
τσι, τζι, τς, τζ	τις, τες	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του θηλυκού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τσι, τς, τζ	τις	2	αιτιατική πληθυντικού του άρθρου στο θηλυκό γένος
τσιηg'έν'ιους	τσίγκινος	1	
τσιγαρατζίνα	πωλήτρια τσιγάρων.	13	και γυναικείο παρατσούκλι στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
τσιγαρού	καπνίστρια	13	και γυναικείο παρατσούκλι στον Παγώνδα
τσίνα	τσίνα	24	**τσίνα** = οργή, θυμός, δυσανασχέτηση
τσου, τζου, τς, τζ	τους	3	Αδύνατοι τύποι της γενικής πληθυντικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τσου, τζου, τς, τζ	τους	3	Αδύνατοι τύποι της αιτιατικής πληθυντικού του αρσενικού του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας
τσουπανάκ'	τσοπανάκι, τσοπανάκος	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
τσουρβάς	τσορβάς	7	**τσουρβάς** = τσορβάς, σούπα < τούρκ. corba
τυραγν'ιέτη (τυραγν'ιέμη)	τυραννιέται (τυραννιέμαι)	7	
τύφλα	τύφλα	5	
τώρα	τώρα	1	
ύγλα	ύγγλα	11	
υγ'ιαίνου	υγιαίνω	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ié]
υν'ί	υνί	11	
υπάκουους	υπάκουος	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [uu]
Υπατία, Πατ$^{\gamma}$ιά	Υπατία	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ύπνους	ύπνος	4	
υπόγ'ειου	υπόγειο	4	
φ'λάει (φ'λάου)	φυλάει (φυλάω)	7	
φ'λάου	φυλάω	7	
φ'στάνα	φουστάνα	7	**φ'στάνα** = φουστάνα = μεγάλο φουστάνι

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Φ'στάνα		18	[**φ'στάνα** = φουστάνα = μεγάλο φουστάνι] παρατσούκλι στον Παγώνδα
Φ'στάνους		18	Φουστάνος < φουστάνι παρατσούκλι στον Παγώνδα
φ'τρών'ς	φυτρώνεις	8	ρ. **φ'τρώνου**
φ'τρώνου	φυτρώνω	8	
φάανη	έφαγαν	9	< φάγανε ρ. τρώου, έφαα φωνηεντικό σύμπλεγμα [áa]
φάδ'	υφάδι	1	
Φαίδουν, Φαίδουνας	Φαίδων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Φαίδρα	Φαίδρα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
φαίνητη (φαίνουμη)	φαίνεται	5	ρ. **φαίνουμη** (= φαίνομαι)
φαίνουμη	φαίνομαι	4	
φαμηλ'ίτ'ς	φαμελίτης. με πολλά παιδιά (μεγάλη φαμελιά)	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
φάντ'ς	φάντης	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
φαραώ	φαραώ	7	
φάρους	φάρος	4	
φασκ'ιά	φασκιά	1	
Φασουλ'ής		18	[< φασουλής] παρατσούκλι στον Παγώνδα
φέουδου	φέουδο	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [éu]
φεύγ'' (φεύγου)	φεύγει (φεύγω)	7	
φεύγου	φεύγω	7	
φηγάρ'	φεγγάρι	5	
φηλάει	ωφελεί	8	ρ. **φηλάου**
φηλάου	ωφελώ	8	**φηλάου** < φελάω < ωφελώ) = ωφελώ, ευδοκιμώ, είμαι καλός, κάνω καλό

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
φηυγάτη!	φύγετε!	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νγ]
φηυγ'ιό	φευγιό, φυγή	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νj]
Φίδηνα		18	Φίδαινα < Φίδης παρατσούκλι στον Παγώνδα
Φίλ'ιππους	Φίλιππος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Φιλοποίμην	Φιλοποίμην	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Φιλουθέη	Φιλοθέη	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Φιλουκτήτ'ς	Φιλοκτήτης	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Φιλουμήλα	Φιλομήλα	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
φιλουτάραχα	φιλοτάραχα	13	< φιλώ (αγαπώ) + ταραχή (φασαρία) Έτσι λέγονταν οι κάτοικοι του Παγώνδα, γιατί συνεχώς τσακώνονταν μεταξύ τους.
φλάουτου	φλάουτο	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [áu]
Φοίβους	Φοίβος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
φόρα (φουράου)	φόρεσε	7	Προστακτική ενεστώτα του ρ. **φουράου** με σημασία αορίστου)
Φουκίουν, Φουκίουνας	Φωκίων	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
φουράδα	φοράδα	12	
φουράου	φορώ	7	
φουρησά	φορεσιά	20	
φουρνάδ'κου	φουρνάδικο	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δk]

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
φ<u>ου</u>ρτ<u>ου</u>τήρα	φορτωτήρα	11	ξύλο με διχάλα στην άκρη του που στήνεται όρθιο για να υποστηρίζει το φορτίο της μιας πλευράς του σαμαριού ενός ζώου ωσότου φορτωθεί και η αλλη πλευρά του σαμαριού και να εξασφαλιστεί η ισορροπία των δύο φορτίων. συνώνυμο: **στρουπίνα**
φ<u>ου</u>ρτών<u>ου</u>	φορτώνω	12	
φ<u>ου</u>τ$^{\chi}$<u>ιά</u>	φωτιά	7	
φραg<u>ου</u>μαζεύτρα	που μαζεύει φράγκα.	13	γυναικείο παρατσούκλι στον Παγώνδα
Φρατζόλα		18	< φρατζόλα παρατσούκλι στον Παγώνδα
Φρίξ<u>ου</u>ς	Φρίξος	16	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Φρ<u>ου</u>σύν$^{\iota}$'	Ευφροσύνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
φτηρουγαρ$^{\gamma}$<u>ιά</u>	τραυματισμός πουλιού στο φτερό από κυνηγό	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
φύγ$^{\iota}$'	φύγει	21	
φύλλ<u>ου</u>	φύλλο	22	
φύλλ<u>ου</u> ραδ'κ$^{\iota}$<u>ιού</u>	φύλλο ραδικιού	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δc]
Χ'στέ μ'	Χριστέ μου	7	
Χ'στόδ'λους	Χριστόδουλος	22	συμφωνικό σύμπλεγμα [δl]
Χ'στόδ'λ<u>ου</u>ς	Χριστόδουλος	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Χ'στόφ<u>ου</u>ρ<u>ου</u>ς	Χριστόφορος	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
χαβ^{γ}ι<u>ά</u>	χαβιά	11	φίμωτρο αλόγου ή μουλαριού με σιδερένιο στέλεχος που περνάει μέσα στο στόμα του ζώου για να μη δαγκώνει [μσν. χάβος = χαλινός]
χάθ'κ'<u>η</u> (χάν<u>ουμη</u>)	χάθηκε (χάνομαι)	22	
χαϊδεύ' γάτ<u>ης</u>	χαϊδεύει γάτες	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [νγ]
χαΐρ'	χαΐρι	4	
χαλάει	χαλάει	8	ρ. **χαλά<u>ου</u>**
χαλά<u>ου</u>	χαλάω	8	
χάν<u>ου</u>	χάνω	4	
χαρέμ'	χαρέμι	1	
Χαρίδημ<u>ους</u>	Χαρίδημος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
χαρίζαν<u>η</u>	χάριζαν	7	< χαρίζανε
Χαρίκλ'εια	Χαρίκλεια	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Χαρίλα<u>ους</u>	Χαρίλαος	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Χάρις	Χάρις	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
**Χαριτίν'' **	Χαριτίνη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
χάσ'ς (χάν<u>ου</u>)	χάσεις (χάνω)	7	
**χασαπάκ'' **	χασαπάκι	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
Χασ<u>η</u>δέν'<u>ιους</u>		18	[< χασεδένιος] παρατσούκλι στον Παγώνδα
χατ<u>ζ</u>ής, χατ<u>ζ</u>ήδ<u>η</u>να	χατζής, χατζήδαινα (που προσκύνησε στους Αγίους Τόπους)	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
χαψ^{χ}ι<u>ά</u>	χαψιά	4	
χέζ<u>ου</u>	χέζω	5	
χ'αίρ<u>η</u>τη (χ'αίρ<u>ουμη</u>)	χαίρεται (χαίρομαι)	7	
χ'αίρ<u>ουμη</u>	χαίρομαι	7	

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
Χ'ειρουβουμβίδας		18	[< χειροβομβίδα] παρατσούκλι στον Παγώνδα
χ'έρ'	χέρι	1	
χ'έρ'	χέρι	5	
χ'έρσους	χέρσος	11	
χ'έσ' (ρ. χέζου)	χέσει (χέζω)	5	Ενεργητικό απαρέμφατο του ρ. **χέζου** (= χέζω)
Χ'ηζουνέρ'ς		18	[< χεζονέρης] παρατσούκλι στον Παγώνδα
χ'ιόν''	χιόνι	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
χλ'ιμιdράου	χλιμιντρίζω, χρεμετίζω	11	
χόbι	χόμπι	21	
χουdρός, χουdρή, χουdρό.	χοντρός -ή -ό	5	
χούι	χούι	7	
χουιατίδ'	χούγιασμα	9	φωνηεντικό σύμπλεγμα [ia]
χουράει	χωράει	8	ρ. **χουράου**
χουράου	χωρώ	7	
χουράφ^{χ}ια	χωράφια	1	
χουρ^{γ}ιάτ'σα	χωριάτισσα	4	
χουρ^{γ}ιό	χωριό	24	
χουρός	χορός	1	
χουρτάρ', χουρτάρ^{γ}ια	χόρτο, χόρτα	8	
χράμ'	χράμι, κουβέρτα υφαντή στον αργαλειό	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
Χρήστους, Χρήστ'	Χρήστος, Χρήστου	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
χροιές	χροιές	4	
χρόν'ια	χρόνια	5	
Χρυσάνθ'	Χρυσάνθη	6	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
Χταπόδ'		18	[< χταπόδι] παρατσούκλι στο Ηραίον

Λέξη/τύπος/φράση του Σαμιακού Ιδιώματος	**Λέξη/τύπος/φράση της Κοινής Νεοελληνικής**	**Αριθμός Ανάρ-τησης**	**Γραμματικές, ετυμολογικές, πραγματολογικές και άλλες πληροφορίες**
χώραη (χουράου)	χωρούσε (χωρώ)	7	
ψ'λός, ψ'λή	ψηλός, ψηλή	13	και σε παρατσούκλι στον Παγώνδα
ψ'λός, ψ'λ'ή, ψ'λό	ψιλός, ψιλή, ψιλό	8	
ψ'χ'ή	ψυχή	7	
Ψαλ'δίνηνα		18	Ψαλιδίναινα < Ψαλιδίνης παρατσούκλι στον Παγώνδα
ψάρ'	ψάρι	5	
ψάρ'ια	ψάρια	1	
ψαρεύ' γ'ύλ'	ψαρεύει γύλους	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vj]
ψαρεύ' χάν'	ψαρεύει χάνους	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vχ]
ψαρεύ' χ'έλ'ια	ψαρεύει χέλια	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vç]
ψαρεύου	ψαρεύω	22	
ψαχ'λεύ' g'ιούμνα	ψαχουλεύει γκιούμνα	10	συμφωνικό σύμπλεγμα [vɟ]
ψάχνου	ψάχνω	4	
ψείρης	ψείρες	7	
ψεύτ'ς	ψεύτης	4	
ψηυτόπραμα	ψευτόπραμα, ψεύτικο πράγμα	4	ευτελές αντικείμενο
Ψιχόρ', Τηρψιχόρ'	Τερψιχόρη	23	Αρχαίο όνομα προσώπου στον Παγώνδα
ψουμάς	ψωμάς	13	και παρατσούκλι στον Παγώνδα
ψουμί, ψουμ'ιά	ψωμί, ψωμιά	8	
ψύλλ' (πληθ. του **ψύλλους**)	ψύλλοι, ψύλλους	5	
ψύλλους, ψύλλ'	ψύλλος, ψύλλοι	5	
ώρα	ώρα	8	
ώρα να σέ βρ'	ώρα να σέ βρει	8	
ώσπου	ώσπου	8	